

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Kvinnligt missbruk i samhällsspeglar

En kvalitativ studie om hur kvinnliga missbrukare framställs på Flashback

Lara Rasoul & Alicia Elison

Kandidatuppsats SOPB 63

VT 2024

Handledare: David Hoff

Abstract

Authors: Lara Rasoul and Alicia Elison

Title: *Female Substance Abuse in the Social Mirror - A qualitative study on how female substance abusers are depicted on Flashback*

Supervisor: David Hoff

Assessor: Harald Liebenstein

The aim of this study is to identify perceptions, gender stereotypes and stigmatization surrounding female substance abusers on the internet forum Flashback. Sweden is often lauded as one of the most gender-equal countries in the world. Despite this, there are gender equality issues that can be traced to how men and women are treated differently in society. This also applies to perceptions of substance abuse. Expectations and attitudes towards women versus men regarding the use of drugs and alcohol vary significantly. We chose to have a qualitative approach and our study utilizes the internet forum Flashback, as it provides a platform where free expression of topics and thoughts is encouraged without political or societal constraints. Moreover, the threads on Flashback could be compared to how the media portrays female and male substance abusers. By using Butler's theory of gender and Goffman's theory of stigma, the study identified clear patterns of perceptions, gender stereotypes and stigmatization related to female substance abusers. Furthermore, the study showed distinct differences between the female addict compared to the male gender and the stereotypical woman. Additionally, our results indicate that strict traditional norms regarding women's drug and alcohol consumption still persist, including a low acceptance of women's drinking. The study found that the female substance abuser was placed at a lower societal level compared to the opposite gender.

Keywords: online communities, female addicts, gender, stereotypes, stigmatization

Nyckelord: internetforum, kvinnliga missbrukare, kön, stereotyper, stigmatisering

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till alla som har hjälpt och gjort denna studie möjlig. Först vill vi rikta ett stort tack till vår handledare David Hoff, som har stöttat och varit en hjälpande hand. Vi är oerhört tacksamma över all den tid du lagt ner för att hjälpa oss framåt i vårt skrivande. Vi vill även tacka vår familj och vänner för det stöd och uppmuntran när det verkligen behövdes.

Vi vill till sist tacka oss själva, för att vi arbetat tillsammans och underlättat skrivprocessen trots dess krävande natur. Det har varit till en stor fördel att skriva i par när energin och motivationen inte har varit där. Vi har vuxit som individuella människor och i vår vänskap!

Alicia och Lara

2024 maj, Lund

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Problemformulering.....	4
1.2 Syfte.....	6
1.3 Frågeställningar.....	6
1.4 Begreppet ”den kvinnliga missbrukaren”.....	7
2. Forskningsläget.....	8
2.1 Litteratursökning.....	8
2.2 Synen på kvinnliga missbrukare genom historien.....	9
2.3 Den missbrukande kvinnan ur ett genusperspektiv.....	10
2.4 Samhällets och medias roll.....	12
2.5 Sammanfattning av forskningsläget.....	14
3. Teoretisk analysram.....	16
3.1 Genusteori.....	16
3.2 Stigma.....	18
4. Metod.....	21
4.1 Socialkonstruktivism.....	21
4.2 Val av metod.....	21
4.3 Urval och material.....	22
4.4 Bearbetning och analys.....	23
4.4.1 Presentation och citering av forumsmaterialet.....	24
4.5 Förförståelse.....	25
4.6 Tillförlitlighet.....	25
4.7 Metodöverväganden.....	26
4.8 Forskningsetiska överväganden.....	27
4.9 Arbetsfördelning.....	28
5. Resultat och analys.....	29
6.1 Den missbrukande kvinnan.....	29
6.2 Den missbrukande kvinnan som prostituerad.....	32
6.3 Sexualisering av den missbrukande kvinnan.....	34
6.4 Utseende och karaktär.....	36
6.5 Könroller inom missbruk.....	37
6. Avslutande diskussion.....	41
7.1 Diskussion av resultat.....	41
7.2 Implikationer för socialt arbete som forskning och praktik.....	44
Referenslista.....	46
Bilaga I - Diskussionstrådar från Flashback.....	51
Bilaga II - Diskussionstrådar (inlägg) via avancerad sökning på Flashback.....	52

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Sverige framhålls jämt som ett av de mest jämställda länderna i världen. Enligt World Economic Forums rapport (2023) rankas Sverige som femte bäst när det gäller jämställdhet. Trots det finns det jämställdhetsproblem som kan spåras till hur män och kvinnor behandlas olika i samhället. Detta gäller även i synen på missbruk. Förväntningarna och synen på kvinnor respektive män när det gäller användning av droger och alkohol skiljer sig avsevärt (Hagman 2021, s. 5; Storbjörk 2012, s. 225). För kvinnor är förväntningarna kopplade till att vara nykter, ansvarsfull och trygg, medan för män handlar det mer om att förväntas ha en viss grad av kontrollförlust och ansvarsbefrielse (Hagman 2021, s. 5). Mattsson (2015, s. 47-49) argumenterar för att normer kring manligt och kvinnligt är socialt konstruerade och formas av samhällets uppfattningar om vad som är typiskt manligt och kvinnligt. Denna sociala konstruktion av kön börjar redan i barndomen genom att flickor exempelvis kläs i rosa och pojkar i blått. Under uppväxten fortsätter vi att internalisera normer för hur kvinnor och män förväntas bete sig och vara, vilket påverkas av bland annat medier och sociala sammanhang (Mattsson 2015, s. 48). Vi kan konstatera att det har gjorts framsteg på många områden under det senaste århundradet, men däremot att förändra kultur, attityder och personliga övertygelser är en lång och ibland nästan omöjlig process som inte kan uppnås enbart genom lagar och regler.

I vårt samhälle finns det krafter som uppmuntrar eller motverkar attityd- och normförändringar. Internet är en sådan plats där individer har möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter, tankar och erfarenheter. Dessa uttryck kan förmodas ha en inverkan på den kvinnliga missbrukaren. Ett exempel på ett internetforum är Flashback där diskussionstrådar om droger och missbruk finns. Flashback är en av de sociala plattformar som Sveriges befolkning konsumerar (Internetstiftelsen 2023). Till skillnad från andra sociala plattformar såsom ”Instagram”, som har strikta användarvillkor för att förhindra olagligt eller skadligt beteende, tillåter Flashback ett större utrymme för yttrandefrihet (Instagram 2024; Flashback 2024).

Kvinnor som lever i eget missbruk befinner sig i en särskilt utsatt situation (Jämställdhetsmyndigheten 2024). Dessa kvinnor utgör inte en enhetlig grupp. Deras bakgrund kan variera avsevärt både socialt och kulturellt, och de kan missbruka olika

substanser såsom alkohol, narkotika eller läkemedel. Vissa av dessa kvinnor lever i stabila familjeförhållanden med arbete och hem, medan andra befinner sig i socialt utsatta situationer utan varken arbete eller bostad (Socialstyrelsen 2011, s. 33-34). Samtidigt blir dessa kvinnor inte sällan stigmatiserade och får bristande stöd från sin omgivning, vilket förstärker deras känslor av låg självkänsla och skam (Jämställdhetsmyndigheten 2024; Trulsson 2016, s. 128). Gavriel-Fried, Peled och Ajzenstadt (2015, s. 159) påpekar att kvinnor med missbruk står inför dubbla stigman, vilket beror dels på själva missbruket och dels på att de inte motsvarar den stereotypa uppfattningen om kvinnlighet. Erving Goffman (2011) introducerar begreppet stigma i sin teori, vilket syftar på det som betraktas som avvikande i förhållande till en individs sociala status. Goffmans teori kan skapa en förståelse för det förtryck som kvinnor upplever av stigmatisering. Nyrén (1995, s. 6) betonar dessutom att män representerar normen i samhället, och allt som avviker från detta betraktas som ett brott.

Kvinnor upplever i högre grad att deras alkoholkonsumtion döms av omgivningen (Hagman 2021, s. 1-5). Dessutom upplever 67 procent av kvinnorna att det finns olika förväntningar på könen (ibid). Trulsson (2016, s. 128) och Bernhardsson (2014, s. 215) påpekar att kvinnliga missbrukare har svårigheter med att leva upp till samhällets idealbild av den nyktra och kontrollerade kvinnan som håller samman hemmet. Ett annat antagande som görs är att de förväntningar som finns på kvinnan i vårt samhälle bygger på föreställningen om kvinnan som moralbärare, vilket i sin tur är avhängigt i uppfattningen om en naturlig modersinstinkt (Lander 2003, s. 20). Bilden av den missbrukande kvinnan är således starkt influerad av genuskonstruktioner och de förväntningar som existerar kring hur en kvinna bör agera och föra sig (Butler 2006, s. 216; Butler 2007, s. 71). Judith Butler (2006, s. 198) menar att kön skapas och konstrueras samt att femininiteten är bunden till en specifik norm som gör att det mestadels betraktas som något nedsättande.

Det erkändes att stereotypa könsnormer påverkar missbruksvården i en delstudie där 30 yrkesverksamma från socialtjänsten och beroendevården i fokusgrupper deltog (Andersson & Persdotter 2023, s. 33). Kvinnor betraktades ideligen som extra sårbara medan mäns psykiska hälsa sällan diskuterades. Studien lyfter även fram den utmaning det innebär för professionella inom missbruksvården att erbjuda likvärdigt stöd samtidigt som de måste vara medvetna om könsspecifika behov och sårbarheter (Andersson & Persdotter 2023, s. 33). McGinty et al (2014, s. 74-78) menar att vi har uppnått betydande framgångar i

behandlingsinsatser för missbruk, men att stigmatiseringen av missbrukare är fortsatt bestående. Detta väcker frågor över hur samhällets normer kan ha en stark påverkan i livet för en kvinna som missbrukar. Hur bemöts exempelvis kvinnliga missbrukare av samhället? Av studierna McGinty et al (2014) och Andersson och Persdotter (2023) kan vi konstatera att stereotypa könsnormer och stigmatisering kvarstår inom socialt arbete. Samhällets föreställningar om exempelvis familj, kön och sexualitet påverkar människors attityder och beteenden, vilket i sin tur påverkar organisationen och strukturen inom socialt arbete (se Johansson & Herz 2016, s. 272). Dessa fördomsfulla attityder resulterar i stereotypa och normativa tillvägagångssätt som påverkar de personer som kommer i kontakt med myndigheterna (ibid). Det finns idag en begränsad forskning kring könsstereotypa föreställningar gällande synen på missbruk (Hagman 2021, s. 1) och föreställningar om kvinnliga missbrukare synliggörs på internetforum. Till skillnad från andra sociala medieplattformar har Flashback en anonymitet hos de användare som skapar trådar och inlägg. Med bakgrund till detta blir det viktigt att undersöka hur den kvinnliga missbrukaren framställs på internetforumet Flashback.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur kvinnliga missbrukare framställs och diskuteras på internetforumet Flashback. Studien syftar till att synliggöra och belysa individers inställningar gentemot den kvinnliga missbrukaren.

1.3 Frågeställningar

- Hur beskrivs och diskuteras kvinnliga missbrukare på Flashback?
- Vilka könsstereotyper och föreställningar finns kring kvinnliga missbrukare på Flashback?
- Hur uttrycks och manifesteras stigmatisering av kvinnliga missbrukare på Flashback?

1.4 Begreppet ”den kvinnliga missbrukaren”

Då vi studerar bilden av ”den kvinnliga missbrukaren” på Flashback anser vi att det är viktigt att ha ett genusperspektiv i åtanke för att kunna identifiera och ifrågasätta sådant som annars ses som självklart. Genom att ha detta perspektiv kan vi bättre förstå hur kön påverkar de erfarenheter och representationer som kvinnliga missbrukare möter. Mattsson (2005) betonar att det är nödvändigt att uppmärksamma kvinnliga missbrukares underläge inom exempelvis missbruksvården, för att kunna förändra det rådande genussystemet. Samtidigt påpekar Mattsson att genusforskning kan vara problematisk, då det finns en risk att fokuseringen på kvinnliga missbrukare kan leda till en återupprättelse av könsstereotyperna man och kvinna (ibid). Vi är medvetna om denna risk och strävar inte efter att förstärka stereotypa bilder av könen. Vi är även väl medvetna om att ”den kvinnliga missbrukaren” kan vara vem som helst och att ett missbruk inte behöver vara kopplat till ett specifikt kön. Genom att studera ”den kvinnliga missbrukaren” i relation till hennes kön kan vi dock belysa specifika utmaningar och erfarenheter som är kopplade till kön. I vår studie är det viktigt att könet benämns i vårt empiriska material för att kunna identifiera ”den kvinnliga missbrukaren” och förstå hur hon representeras och diskuteras.

2. Forskningsläget

I detta avsnitt kommer vi att presentera den forskning som vi har granskat samt hur vi gick tillväga i sökprocessen. Genom att undersöka befintlig forskning inom området kan vi förstå vad som redan har studerats och vilka frågor som har utforskats inom kvinnligt missbruk. Mycket av den forskning som vi har funnit har inriktats på föreställningar och stigmatisering av kvinnliga missbrukare och de utmaningar de kan ställas inför. Den utvalda forskningen omfattar både äldre och nyare forskning, då det är av relevans i relation till studiens syfte att undersöka hur den kvinnliga missbrukaren har diskuterats och hur hon diskuteras som ett pågående fenomen. De forskningsteman som kommer att presenteras i avsnittet är *synen på kvinnliga missbrukare genom historien, den missbrukande kvinnan ur ett genusperspektiv* samt *samhällets och medias roll*. Det är värt att notera att vi anser att det finns likheter mellan olika sociala medier. På detta vis blir forskning om andra medier väsentligt för vår studie som berör sociala medier.

2.1 Litteratursökning

Vi har genomfört en litteratursökning i databasen LubSearch för att hitta vetenskapligt granskad forskning. Genom att använda LubSearch funktion av filtreringen ”peer-reviewed”, använde vi olika söktermer i olika kombinationer för att lokalisera relevant forskning, inklusive både svenska och engelska termer. De svenska sökorden var bland annat: ”Kvinnliga missbrukare”, ”missbruk”, ”kvinnor”, ”alkohol”, ”droger”, ”skam”, ”stigmatisering”. De engelska sökorden var bland annat: ”female addicts”, ”women addiction”, ”women's drug use”, ”women and alcohol”, ”portraits of women and alcohol”, ”gender stereotypes of alcohol and drugs”, ”media and women drinking alcohol”. För att utvidga vårt sökområde använde vi oss också av kedjesökning. Detta innebär att vi genomgick vetenskapliga artiklar och avhandlingar för att hitta ytterligare forskning. Detta var ett värdefullt komplement till vår sökning, eftersom det hjälpte oss att hitta centrala rapporter och viktiga författare inom ämnet. Den forskning vi har valt i vårt forskningsläge har genomgått en kollegial granskning av andra forskare.

2.2 Synen på kvinnliga missbrukare genom historien

Labaš (2016) konstaterar i studien *Alcohol use: social aspect, gender differences and stigmatization* att det historiskt har funnits föreställningar om att alkohol kan öka kvinnors sexuella lust, vilket kan leda till förväntningar och stereotyper gällande kvinnlig promiskuitet. Vidare nämner Labaš (2016, s. 57- 58) att i flertal kulturer, särskilt inom traditionella kulturer, finns det starka skillnader om synen på manliga och kvinnliga missbrukare. Ryssland är ett tydligt exempel på könsroller att en man som konsumerar stora mängder alkohol betraktas som en ”riktig man”, medan samma beteende inte anses socialt acceptabelt för en kvinna. Kvinnan förväntas istället ta hand om hushåll och barn, och om hon skulle konsumera alkohol skulle hon riskera att stämplas som en dålig mor och hustru (ibid).

I artikeln *Gender and alcohol: the Swedish press debate* av Alexandra Bogren (2011, s. 155 ff) beskrivs det historiska normer kring alkoholkonsumtion där kvinnors drickande var reglerat till hemmet medan män drack utanför hemmet. I *Women and Substance Abuse: Gender, Age, and Cultural Considerations* påpekar Stevens, Andrade & Ruiz (2009, s. 342-343, 352) att kvinnor genom historien, inom alla samhällsklasser, har använt och missbrukat droger. Trots detta har social stigma och skam blivit en del av den missbrukande kvinnan. Kvinnor möter frekvent en hårdare behandling på grund av samhällets förväntningar att representera familjens moral. Det har funnits föreställningar om att kvinnor inte kan bli beroende av alkohol eller droger och att deras missbruk i sådana fall skulle kunna ses öppet av allmänheten. Enligt Stevens, Andrade & Ruiz (2009, s. 342-343, 352) riskerar kvinnor som avviker från dessa förväntningar att möta socialt motstånd och stigmatisering av samhället, vilket kan påverka deras hälsa och välbefinnande.

Bernhardsson (2014, s. 215-217) skriver i sin avhandling *Normalitetens gränser: en fokusgruppstudie om alkoholkultur(er), genus- och åldersskapande* om den alkoholdiskurs som präglade motbokstiden och som hade en betydande inverkan på föreställningarna om kvinnliga missbrukare. Inom den då rådande diskursen förväntades kvinnor att vara ansvarsfulla och kontrollerade när det gällde alkohol, och de hade även ansvaret att övervaka och begränsa mäns drickande för att upprätthålla en moraliskt acceptabel bild av sig själva som mödrar och hemmafruar. Då kvinnors handlingar i huvudsak ansågs vara av privat natur, betraktades deras drickande som särskilt hotfullt eller ”onaturligt” när det skedde offentligt.

Detta ideal för kvinnor formades av föreställningar om ansvar, omsorg, moral och sexuell återhållsamhet, alla kopplade till begreppet kontroll. Alkoholdiskursen inkluderade också en idealbild för män som innebar en befrielse från kontroll och ansvar, med acceptans för aggression, sexuell utlevnad och gränsöverskridande beteende. Denna diskurs begränsade enligt Bernhardsson (2014, s. 215-217) kvinnors möjligheter till variation och självpresentationer, och satte gränser för vad som betraktades som normalt eller avvikande beteende.

Bam Björling, påpekar i förordet till Trulssons bok *Kvinnorummet – vision, verklighet, vardag* (1993, s. 5), att kvinnor i missbruk och behandling inte sällan ses som typiska kvinnor. Carin Holmberg (2000) har i sin bok *Aspekter av kvinnosynen i missbruksbehandling, Empiriska exempel och teoretiska funderingar* genomfört en tankeväckande studie som bland annat utforskar olika aspekter av kvinnosynen på sex institutioner för kvinnor med missbruksproblem. Holmberg kunde i studien bland annat konstatera att vissa kvinnor prostituerar sig för att finansiera sitt narkotikamissbruk.

2.3 Den missbrukande kvinnan ur ett genusperspektiv

För att först illustrera, är missbrukande män förekommande inom missbruksforskningen, men inte nödvändigtvis med ett fokus på deras manlighet och kön, utan det saknas många gånger ett tydligt genusperspektiv. Exempelvis, Bengt Svenssons studie *Knarkare och Plitar. Tvångsvården inifrån* (2003) följer män på ett LVM-hem, men diskuterar inte vården i relation till manlighet eller maskulinitet. När män framställs utifrån kön är det vanligtvis istället jämförelse med kvinnor. Även Philip Lalander (2001) i studien *Hela världen är din - en bok om unga heroinister* jämför män och kvinnor med heroinmissbruk. Detta leder till en delvis problematisk analys där könen ställs mot varandra och deras olikheter jämförs. Lalander tar dock ett steg längre än Svensson genom att successivt ifrågasätta stereotyperna kring kvinnor och mäns missbruk.

I studien *Kvinnoidentitet och missbruksbehandling* gjord av Karin Trulsson (2016, s. 125) genomfördes intervjuer med 12 kvinnor i behandling för sitt missbruk. Enligt Trulsson belyser det kvinnorna berättar om de utmaningar de möter som kvinnliga missbrukare, då de inte kan leva upp till samhällets ideal. De känner sig jämt som motsatsen till den nyktra,

ansvarstagande kvinnan som förväntas upprätthålla hemmet, vilket resulterar i en känsla av utanförskap, bristande självkänsla och skam över sitt missbruk. En av kvinnorna i Trulssons (2016, s. 128) studie pekar på den särskilda utsatthet som kvinnor i missbruk upplever, där de många gånger är beroende av män för både ekonomiskt stöd och boende och där relationen till familjen vanligtvis är mer ansträngd än för missbrukande män:

Tjejerna är mycket mer utsatta i missbruk. Ofta är de beroende av killar. De blir mer utnyttjade, både sexuellt och så att fixa pengar och ha någonstans att bo. Tjejerna bor runt hos olika killar. [...]. Killarna får ofta komma hem till föräldrar och sånt. Det är mer fult att ha en dotter som knarkar än en son som knarkar. En kille som missbrukar. Det kan vara tufft och accepterat, åh han har en vild period. (Trulsson 2016, s. 128)

Citatet lyfter fram en oroande verklighet där tjejer som är missbrukare ofta hamnar i mycket sårbara situationer. Det pekar på en snedvriden bild om kön och missbruk, där tjejer inte bara är mer utsatta för beroende och utnyttjande, utan också stigmatiseras hårdare för sitt beteende jämfört med män. Enligt Labaš (2016, s. 58- 60) är stigmatisering utifrån kön ett vanligt fenomen, där kvinnor blir mer stigmatiserade än män i samhället. Samhällets reaktion på missbrukare kan orsaka skada om de både är stigmatiserade och socialt exkluderande. Exempelvis kritiserar kvinnor mer frekvent då de förväntas att ha ett bättre beteende och standard än män (ibid). Enligt Trulsson (2016, s. 128-129) har samhällets idealiserade bild av kvinnlighet ställts i kontrast mot den stigmatiserade bilden av den missbrukande kvinnan som betraktas som en ”fyllekärring” eller ”hora”. Dessa berättelser visar enligt Trulsson hur kvinnor som hamnar utanför normen tvingas betala ett högt pris på både emotionell och social nivå. Hon menar att många flickor utvecklar en identitet tidigt präglad av relationer, först med mamman och senare med väninnor under tonåren. Men för missbrukande flickor riskerar detta att störas av tidig alkohol- och droganvändning och att deras erfarenheter av exempelvis sexuella övergrepp och missbruk gör att de ses som udda och att de får svårt att sätta sina psykiska och fysiska gränser (ibid).

I Ingrid Landers avhandling *Den flygande maran* (2003, s. 137-144) genomfördes ett fältarbete mellan åren 1997-1999, där hon följde åtta kvinnor som dagligen missbrukade narkotika och var socialt exkluderade. Med en socialkonstruktivistisk ansats undersökte Lander hur idén om ”den missbrukande kvinnan” formades av genus- och avvikelsekonstruktioner. Hon visade att kvinnor som missbrukar anpassar sig till

förväntningar om normativ femininitet, trots att drogbruk jämt ses som maskulint och icke-feminint. Kvinnorna var medvetna om stereotyperna kring droganvändning och investerade tid och energi för att upprätthålla en ”image”, inklusive att ta hand om sitt utseende. Det innefattade allt från klädselval för att dölja eventuella skador till att ägna sig åt kroppsvård och smyckande. Lander (2003, s. 144) menar att detta speglar både strävan efter att vara attraktiv enligt rådande skönhetsideal och att undvika att avvika från normen för att upprätthålla en respektabel kvinnlig identitet.

I sin avhandling *I viljan att göra det normala* utforskar Tina Mattsson (2005) hur kön konstrueras inom ramen för missbruksvården. Mattssons forskning bygger på intervjuer med personal inom missbruksvården samt observationer på två behandlingsinstitutioner där resultatet visar att personalen på dessa institutioner konstruerar kön utifrån föreställningar om både likheter och skillnader mellan könen. Mattsson menar att kvinnorna tilldelas mer begränsade feminina roller medan män ges större utrymme och behandlas genom mer arbetsliknande aktiviteter. Dessutom tenderar personalen att betrakta kvinnliga klienter som mer traumatiserade än manliga klienter. Personalen använder även stereotyper kring vilka som förväntas vara mer kommunikativa kring barn, relationer och känslor och vilka som förväntas vara mindre. I dessa diskussioner fann Mattsson att männen vanligtvis framställs som vinnare i den blandade köns miljön. Mattsson argumenterar för att kvinnorna i missbruksvården pressas in i snäva ramar för femininitet medan männen har större frihet att förbli som de är.

2.4 Samhällets och medias roll

För att en demokrati ska fungera effektivt är yttrandefrihet och olika uttrycksformer avgörande. Samhället och medier spelar en central roll genom att ge människor möjlighet att göra sina röster hörda och hålla allmänheten informerad om aktuella händelser. Missbruk är ett ämne som titt som tätt diskuteras i medierna. Genom att agera som en viktig informationskälla kan media forma allmänhetens uppfattningar och förståelse av missbruk och dess koppling till kön.

I studien *Portraying mental illness and drug addiction as treatable health conditions: Effects of a randomized experiment on stigma and discrimination* indikerar McGinty et al (2014, s. 74) att endast ett fåtal nyhetsartiklar, TV-program eller filmer framhäver individer med missbruksproblem som framgångsrikt genomgår behandling för sitt missbruk på ett positivt sätt. Istället kan det observeras likheter i hur nyhetsartiklar och beslutsfattare beskriver problem kopplat till kön och alkoholkonsumtion, särskilt när det gäller unga kvinnor och gravida kvinnor. Bogren (2011, s. 159-163,165-166) menar att media skapar kategoriseringar av kvinnor som inte dricker ansvarsfullt eller som dricker över huvud taget eftersom oavsett hur mycket kvinnan dricker är de icke ansvarsfulla och reproducerar dikotomi av goda och dåliga mammor. Vidare beskriver Bogren (2011, s. 156) hur även statliga dokument kan skapa könsskillnader och diskutera kvinnors drickande annorlunda och mer problematiskt. Exempel som ges i studien är hur Proposition 2000/01 och Proposition 2005/06:30 antyder att gravida kvinnor och unga kvinnor är problematiska kategorier som är särskilt oroande och som blir betydelsefulla för samhället att prioritera. Media utmanar könskategorier, men även statliga dokument. Bogren menar vidare att media och samhället behöver sluta göra kön och därmed inte koppla maskulinitet till kvinnliga kroppar och femininitet till manliga kroppar. Vidare diskuterar media och nyhetsartiklar om kvinnligt drickande på ett sätt att det inte är feminint såsom *Nu dricker kvinnor lika mycket som män* (Dagensps 15 april 2024). Namnet på artikeln visar att kvinnors alkoholkonsumtion fortfarande diskuteras i relation till kön.

Labaš (2016, s. 57) har undersökt hur missbrukande män och kvinnor porträtteras i media. Kvinnor som dricker porträtteras frekvent som svaga, omoraliska och promiskuösa, medan männen tenderar att porträtteras som mer älskvärda och intressanta. Labaš indikerar denna skillnad som en dubbelmoral inom samhället när det gäller alkoholism och kön. Bogren (2011, s. 159- 163) menar att medias framställning av kvinnligt drickande kan kopplas till ett manligt beteende och att detta skapar en form av kvinnlig maskulinitet. Vidare menar Bogren att kvinnor som dricker ”bag in box”-vin problematiseras och anses inte att följa normen för kvinnligt beteende. Dessa kvinnor använder inte alkohol för njutning utan som en coping-mekanism för smärta och stress (ibid).

Atkinson et al. (2022, s. 2-3) undersöker i artikeln *‘Pretty in Pink’ and ‘Girl Power’: An analysis of the targeting and representation of women in alcohol brand marketing on Facebook and Instagram* hur alkoholreklam på sociala medier formar könsidentiteter och hur

detta påverkar attityder och beteenden gentemot alkoholkonsumtion. Genom åren har marknadsföringen förändrats i hur den framställer och benämner kvinnor, vilket kan relateras till bredare samhällsförändringar som feministiska framsteg. Enligt Atkinson et al. (2022, s. 2-3) påverkar reklamen för alkohol uppfattningen om kvinnors position och hur de betraktas av samhället. Kvinnor bedöms utifrån sina konsumtionsval, och alkohol kopplas många gånger till stereotypa föreställningar om kvinnlighet som promiskuitet och brist på kontroll. Atkinson et al. menar att dessa stereotyper, särskilt gentemot medelklasskvinnor, är fortfarande närvarande och förstärks av alkoholreklamens konstruktion av femininitet och sociala roller. Atkinson et al. argumenterar för att även om vissa reklamkampanjer på sociala medieplattformar som Instagram och Facebook framhäver ”empowerment” genom att visa kvinnor i njutbara situationer och med en känsla av samhörighet, finns det fortfarande en risk att de döljer ojämlikheter som behöver uppmärksammas och hanteras (ibid).

Atkinson et al. (2022, s. 2-3) nämner även att kvinnor har tilldelats olika könsroller i reklam som belyser deras behov och framgångar, och att de nästan alltid betonar kvinnors uppfyllelse av ideal som en smal kropp, grooming, meningsfulla vänskaper och fina kläder. Månsson och Bogren (2014, s. 32) i artikeln *Health risk, and pleasure: The formation of gendered discourses on women's alcohol consumption* illustrerar hur kvinnors alkoholkonsumtion porträtteras i dagstidningar och de hävdar att media jämt framställer två typer av bilder: antingen problematiseras kvinnan själv när hon dricker alkohol eller så framställs hon som en del av ett maskulint sammanhang. Enligt Månsson och Bogren (2014, s. 32) har detta bidragit till att skapa en diskurs om könsskillnader inom alkoholkonsumtion.

2.5 Sammanfattning av forskningsläget

Den tidigare forskning som vi presenterat relaterar till vårt syfte och våra frågeställningar. Under rubriken *Synen på kvinnligt missbruk genom historien* har vi funnit studier som belyser starka skillnader om synen på manliga och kvinnliga missbrukare, där till exempel kvinnors drickande traditionellt var begränsat till hemmet, medan män kunde dricka offentligt. Dessutom framkom att det har funnits ett kvinnligt ideal av föreställningar om ansvar, omsorg, moral och sexuell återhållsamhet, alla kopplade till begreppet kontroll. Vidare, under rubriken *Den kvinnliga missbrukaren ur ett genusperspektiv*, framgår det att kvinnliga missbrukare frekvent utsätts för beroende och utnyttjande, samt att de stigmatiseras hårdare

än män för sitt beteende. Denna utsatthet kan kopplas till svårigheten att leva upp till samhällets ideal om den nyktra, ansvarstagande kvinnan som förväntas upprätthålla hemmet. Vi lyfter även fram Mattssons (2005) avhandling, som problematiserar bilden av kvinnliga missbrukare, för att belysa könets betydelse inom missbruksvården. Under rubriken *Samhällets och medias roll* framgår det att missbrukande kvinnor porträtteras annorlunda än män i både samhället och media. Flera studier visar att kvinnors drickande anses vara mer problematiskt än mäns. Vi ville förstå hur detta formar könsidentiteter och påverkar attityder och beteenden gentemot alkoholkonsumtion. Vi ville även få insikt i hur andra sociala medier formar allmänhetens uppfattningar och förståelse av missbruk och dess koppling till kön. Sammanfattningsvis visar vår genomgång av forskningen att normer i form av kvinnliga ideal och stereotyper är ett genomgående mönster, samt att kvinnliga missbrukare inte sällan diskuteras som avvikande, oavsett omständigheter.

3. Teoretisk analysram

Syftet med vår teoretiska ram är att skapa ett verktyg för analys. Vi har valt att analysera den kvinnliga missbrukarens framställning i samhället genom Butlers (2006; 2007) teori om genus och Goffmans (2011) teori om stigma. I likhet med Bogren och Månsson (2014), som undersöker hur kvinnors alkoholkonsumtion porträtteras i dagstidningar, avser vi att uppmärksamma hur kvinnliga missbrukare framställs i media. Teorierna blir därmed relevanta för att undersöka kvinnan som kön och de föreställningar som omger henne, samt vad som händer om hon betraktas som avvikande. Vi presenterar detta närmare under rubrikerna i avsnittet.

3.1 Genusteori

Judith Butler (2006) analyserar i sin bok *Genus ogjort, kropp, begär och möjlig existens* om bland annat normer och den sociala konstruktionen av genus. Butler (2006, s. 67, 69) menar att normer är något mätbart som sätter ett ideal och att genusnormer utgår ifrån normer som består av idealiserade dimensioner om exempelvis kvinnan. Dessa återskapas och åberopas från kroppsliga utövare som har förmågan att ändra normen som de använder sig av, samt formas av identifikatoriska och performativa praktiker som är komplexa att identifiera (Butler 2006, s. 211). Om genus anses vara performativt innebär detta att det i praktiken uppkommer som en konsekvens av det performativa, trots att det finns normer som avgör vad som kan bli verkligt och vad som inte kan det. Människan kan även bli ifrågasatt i sin performativitet eftersom det sker en citering i verkliga normer som redan finns i samhället som kan betraktas som icke-naturliga i den kontext människan befinner sig i. Ett exempel är när en individ, genom sina handlingar och beteenden, bryter mot de traditionella normerna för kön (Butler 2006, s. 216). Därmed är genus performativt och inget människan har, utan snarare något som konstrueras genom upprepade sociala handlingar. Det är genom dessa handlingar, identiteterna ”kvinna” och ”man” formas (Butler 2006, s. 250). Vidare kan kön bestå av en tvåfaldighet som gör att konstruktionen av exempelvis en man inte behöver vara kopplat till en manlig kropp. Det betyder att termerna ”man” och ”maskulin” inte behöver hänvisas till en biologiskt manlig kropp, och att termerna ”kvinna” och ”feminin” kan appliceras på både en biologiskt manlig och en kvinnlig kropp (Butler 2007, s. 55-56). Med andra ord kan kön

och dess tillhörande attribut betraktas som en produkt av sociala och kulturella konstruktioner än av biologiska faktorer.

Enligt Butler (2006, s. 69) regleras individer av genus som styrs utifrån en kulturell kontext. Om genusnormer inte följs kan ett avvikande beteende gentemot regulativa makter uppstå, vilket till exempel kan vara ett avvikande beteende som kan påverka den juridiska aspekten i samhället som har utgått från könstillhörigheter. Butler menar att genus kan betraktas som en regulativ norm, men som har uppstått genom andra typer av regleringar, såsom lag mot sexuella trakasserier som grundar sig i kvinnans särskilda utsatthet i relation till män (ibid). Kön kan därmed betraktas som en rangordning med det maskulina och det feminina (Butler 2006, s. 64). Det är ett socialt konstruerat fenomen som förmedlas genom en kollektiv medvetenhet, där det inte bara handlar om individuella uppfattningar utan också om tilldelningen av sociala kategorier. Denna tilldelning av könsmärkning innehar en överordnad position på grund av dess allmänna acceptans och makt, och det formar vårt liv på egen hand i den värld som våra kroppar utgör (Butler 2006, s. 109).

Vidare nämner Butler (2007, s. 68- 69) i sin bok *Genustrubbel, feminism och identitetens subversion* att genus kan göras begripligt utifrån att det bibehåller en specifik koherens och kontinuitet mellan kön, begär och sexuellt beteende. Könets sanning grundar sig inom reglerande praktiker som bildar sammanhängande identiteter utifrån koherenta genusnormer. Begäret består av en heterosexuallisering som skapar distinkta och asymmetriska skillnader mellan könen man och kvinna. Den kulturella mallen som har förklarat könsidentiteten utgår ifrån att vissa identiteter inte kan existera, vilket menas med att genus inte följer med ett kön eller att begäret inte följer ett kön eller genus (ibid). När kvinnan identifieras med ett kön innebär det att kategorin kvinnor förknippas med kvinnliga kroppar med sexualiserade särdrag som resulterar i att deras frihet och självständighet fråntas och som män är i besittning av (Butler 2007, s. 71). Butler (2006, s. 197- 198) hänvisar till Braidotti som menar att könsskillnader har ifrågasatts av teoretiker särskilt inom den term där femininitet betraktas som något nedsättande. Däremot anses det vara möjligt att omdefiniera femininitet om det slutar förknippas med normer som har skapats utifrån det manliga könet. Om femininitet inte längre är bunden till en specifik norm som skapats av det manliga könet, kan det öppna upp för en mer inkluderande och varierad syn på feminina uttryck och identiteter.

Butlers perspektiv på genus som performativt blir avgörande för att identifiera föreställningar och könsstereotyper relaterade till kvinnliga missbrukare i vår analys. Det möjliggör att kunna tolka och förstå skillnaden i synen på vad som anses betraktas kvinnligt och manligt. Då tidigare forskning visar på skillnader i synen på alkoholkonsumtion mellan könen blir det väsentligt att undersöka hur genus kan betraktas som performativt. Genom att applicera Butlers teori om genus som en aktiv handling blir det möjligt att tolka vårt empiriska material. Enligt Butler är kön något som konstrueras genom sociala handlingar och praktiker, vilket innebär att vara ”man” eller ”kvinna” är resultatet av interaktioner och upprepade beteenden. Däremot kritiserar Connell och Pearse (2015, s. 27, 110- 111) begreppet performativitet i relation till genus. Connell och Pearse menar istället att genus formas utifrån samhällets förhållningssätt gentemot människokroppen. Vi är medvetna om den befintliga kritiken och att begreppen kan vara komplexa, däremot avser vi att utgå från Butlers resonemang om att kön och femininitet inte är fasta egenskaper utan snarare socialt konstruerade roller som formas och upprepas genom olika handlingar och sociala praxis. Butlers teori kan därmed användas för att kunna analysera sambandet mellan hur kön utförs genom social praxis och hur detta kan gå emot rådande genusnormer. Butlers teori blir även väsentlig i vår analys då den belyser att kön inte är enbart bunden till den biologiska kroppen, vilket kan ge insikter om hur den missbrukande kvinnan beskrivs och diskuteras i samband med hennes missbruk. Vidare blir Butlers idéer om könets sanning och koherens betydelsefull för att förstå hur kvinnliga missbrukare skildras i relation till heterosexuella normer.

3.2 Stigma

Kvinnliga missbrukare kan på grund av sitt missbruk möta en stigmatisering på grund av sin identitet som missbrukare. Goffman (2011) diskuterar i boken *Stigma, den avvikandes roll och identitet* om hur människan kan stämplas som avvikande och hur detta kan utvecklas i en form av stigmatisering. Han menar att samhällets normer bestämmer vad som kan dela upp individer i kategorier, samt vad för egenskaper som ska vara rådande hos individerna inom kategorierna. Den sociala miljön beslutar om vilka kategorier människan hamnar under. Vid möte av en ny människa är det möjligt att tidigt kategorisera personen utifrån de egenskaper och den sociala identitet som är rådande. Vid ett första möte som sker med en annan människa kan det intrycket i sin tur omvandlas till normativa förväntningar som styrker kategoriseringen av människor. Enligt Goffman är människan skaparen av de krav som är

kopplat till normativa förväntningar och är den som bestämmer om de krav kopplat till varje kategori är uppfyllt. Därmed kan människan tillskriva en social identitet till andra utifrån den kategori och de egenskaper som individen visar. Vid närvaro av andra människor kan det bli uppenbart vilka egenskaper en människa tilldelas som kan skilja sig från de resterande i omgivningen som kan betraktas som oönskade egenskaper. Det kan i sin tur leda till att människor som besitter oönskade egenskaper sänks i vårt medvetande och blir utstötta och betraktas sämre i jämförelse med andra i omgivningen som lever upp till samhällets normer. Effekten som skapas av att individen stämplas och betraktas som oduglig kallar Goffman för stigmatisering (Goffman 2011, s. 9-12).

Enligt Goffman (2011, s. 9-12) är stigma ett begrepp som innefattar det som kan ses som avvikande eller förnedrande i förhållande till människans moraliska status. Stigma innehåller både kopplingar till utmärkande egenskaper och en stereotyp. En stigmatiserad individ har förmodligen upplevt att bli misskrediterad och misskreditabel (ibid). Ett misskrediterat stigma är när andra är medvetna om och reagerar på det stigma som en individ bär, medan misskreditabel innebär att vara stigmatiserad och försöka dölja sitt stigma. För att undvika att bli dömd eller diskriminerad av stigmat, använder individer således olika strategier för att framhäva mer accepterade sidor av sig själva och minska synligheten av stigmat. På så sätt kan det synliga stigmat tonas ned och inte lika tydligt märkas (Goffman 2011, s. 51).

Goffman (2011, s. 12 ff) menar att människan kan bestå av ett stigma som gör att individen sticker ut på ett sätt som inte är utifrån samhällets ideal av människan. De individer som betraktas som normala i samhället blir de som inte sticker ut på ett negativt sätt och uppfyller samhällets normer. Det är vanligt att stigmatiserade individer har samma föreställningar och värderingar som andra individer som inte utsätts för stigmatisering. Den stigmatiserade personen kan uppleva en svårighet att veta vad andra individer tänker om hen. Vidare kan den stigmatiserande människan uppleva att hen blir ifrågasatt och behöver en form av bekräftelse för sitt handlande som andra individer inte behöver ge. Individen som blir stigmatiserad kan känna ett behov av att försvara sig själv, men även att pendla mellan att hålla sig undan och att stå upp för sig själv. Andra individer upplever den stigmatiserade personen som antingen för närgången eller att den känner skam (ibid). Enligt Goffman (2011, s. 15, 43) kan att bära på ett stigma resultera i en negativ syn på sin egen identitet och självkänsla, vilket kan leda till känslor av skam och nedvärdering.

För att kunna identifiera stigmatiseringen av kvinnliga missbrukare blir Goffmans stigma central. Begreppet stigma kan ge en förklaring och insikt i sammanhang där diskussioner om kvinnliga missbrukare äger rum och de omständigheter kvinnan kan befinna sig inom. Goffmans teori kan därav användas som en ram för att förstå de förväntningar och föreställningar som råder kring kvinnliga missbrukare och hur dessa påverkar deras ställning i samhället. Dock kritiserar Goffmans teori om stigma av Link och Phelan (2001, s. 367), där de påpekar brister i hans hänsynstagande till sociala, ekonomiska och politiska maktförhållanden. Link och Phelan menar att detta har en inverkan på stigmatisering. Vi är medvetna om den befintliga kritiken och vi har i vår analys tagit hänsyn till Link och Phelans (2001) påpekande kring de sociala maktförhållanden som kan ha en inverkan på stigmatisering.

4. Metod

I detta avsnitt presenterar vi vår vetenskapliga filosofiska utgångspunkt, val av metod, urval och material, bearbetning och analys av empiriskt material, förförståelse, tillförlitlighet, metodöverväganden, forskningsetiska överväganden samt arbetsfördelning.

4.1 Socialkonstruktivism

Vår vetenskapliga filosofiska utgångspunkt bygger på socialkonstruktivism, då vi är intresserade av hur kvinnliga missbrukare diskuteras och konstrueras i det sociala sammanhanget. Enligt Bryman (2018, s. 58) innebär konstruktivismen att kunskapen om den sociala verkligheten och dess formande är av central betydelse. Händelser och kategorier uppstår genom sociala interaktioner och är kontinuerligt föränderliga. Detta perspektiv blir relevant för vår studie, då fenomenet inte existerar förrän det blir diskuterat och utforskat, vilket leder oss till att betrakta de diskussionstrådar som något som skapas och konstrueras i interaktionen med individerna på forumet. Braun och Clarke (2006, s. 81) menar att en socialkonstruktivistisk ansats passar väl för en tematisk analys som utforskar hur händelser och verkligheter formas genom samhällets diskussioner och interaktioner. Vårt val av tematisk analys och vad det innebär kommer att beskrivas i följande rubrik.

4.2 Val av metod

I vår studie har vi använt oss av en kvalitativ metod, för att kunna undersöka fenomen i dess naturliga sammanhang och för att göra en tolkning som kan öka förståelsen för fenomenet (Justesen & Mik-Meyer 2012, s. 13). Detta innebär vidare att studera en eller några få miljöer som helheter (Repstad 2007, s. 15-16). Vi har valt denna metod för att kunna nå en mer ingående förståelse av de diskussioner som förs kring kvinnligt missbruk på Flashback. Då forumet kännetecknar det fria ordet (Flashback 2024), strävar vi efter att fånga dynamiken kring kvinnliga missbrukare och uppnå en ingående förståelse i de frågor och erfarenheter som diskuteras. Vi har mot bakgrund av detta vidare valt en kvalitativ innehållsanalys som är inriktad på textanalys. Det finns flera olika textanalytiska inriktningar (Boréus 2022, s. 196) och vi har valt en tematisk analys. En tematisk analys är en effektiv metod för att identifiera

centrala teman och mönster (Bryman 2018, s. 34). Detta ger även utrymme för en flexibel tolkning av materialet (ibid). Att identifiera centrala teman och mönster är centralt för vår studie då vi vill identifiera och undersöka föreställningar, könsstereotyper och stigmatisering av kvinnliga missbrukare.

Vid utförandet av en kvalitativ studie kan forskare välja mellan induktiv, deduktiv eller abduktiv ansats, vilka ger vägledning kring hur forskare förhåller sig till empiri och teori. Den induktiva ansatsen utgår från empirin, den deduktiva från befintliga teorier, och den abduktiva från både från empiri och befintlig teori (Bryman 2018, s. 47-50). Vi kommer att analysera och undersöka empirin med hjälp av de teorier vi valt. Vi kommer därmed anta vår studie med en abduktiv ansats, då det kommer att ske en växelvis process mellan teori och analys av det empiriska materialet.

4.3 Urval och material

Vi har valt att använda oss av internetforumet Flashback, då det är ett forum där fria val av ämnen och tankar är välkomna utan politiska eller samhälleliga begränsningar. Diskussionstrådarna är tillgängliga att läsa utan krav på medlemskap, men endast registrerade medlemmar har behörighet att starta trådar och skapa inlägg. Det är således en öppen plattform och det innebär att det var enkelt att få tillgång till materialet för vår studie. Flashback (2024) har för närvarande cirka 1,6 miljoner användare och Internetstiftelsen (2023) visar att en betydande del av Sveriges internetanvändare använder Flashback. Internetstiftelsen (2023) visar att en betydande del av Sveriges internetanvändare använder Flashback, där män är överrepresenterade jämfört med kvinnor. Detta kan innebära att de dominerande perspektiven och diskussionerna på internetforumet främst reflekterar manliga synpunkter. Resultaten från vår studie kan därav innehålla en snedvridning av könen och att internetforumet inte behöver representera en fullständig sanning som symboliserar samhällets åsikter som helhet. Valet att använda diskussionstrådar från Flashback som empiriskt material för vår studie grundar sig dels på dess popularitet och det faktum att det finns en anonymitet på Flashback. Det är av intresse för vår studie då Flashback kan visa utan självrensning om vilka föreställningar, könsstereotyper och stigmatisering det finns kring kvinnliga missbrukare.

På forumet Flashback finns en kategorifunktion där både medlemmar och besökare kan välja olika ämnesområden att utforska, såsom ekonomi, livsstil och droger. Dessutom finns det en sökfunktion där användare kan ange specifika söktermer för att hitta diskussionstrådar relaterade till det ämnet som ges av intresse. Vi har tillämpat en målstyrd urvalsstrategi, vilket innebär att vi strategiskt valt de trådar som är relevanta för våra forskningsfrågor (Bryman 2018, s. 496). Vi sökte efter ord som ”Kvinnor och missbruk”, ”Missbrukande kvinnor”, ”Kvinnor och alkohol” och ”Kvinnor och knark”. Vi använde även sökmotorn Google och sökte på ”Kvinnliga missbrukare och Flashback”. Vi valde sedan trådar som vid en första anblick handlade om kvinnliga missbrukare i inläggen. Trådinlägg som indikerade att inte handla om missbruk kopplat till kvinnor valdes bort. Slutligen använde vi även ”Sök” och ”avancerad sökning” på Flashback där vi skrev ”kvinnliga missbrukare” som sökord. Slutresultatet av denna sökmetod blev inlägg där kvinnliga missbrukare har nämnts i olika Flashbacktrådar oavsett ämne. Det är även möjligt att ta del av vilka citat som används i analysen, vilka står inom parentes utifrån trådnamnen (se bilaga I och II).

Ett annat kriterium i vår urvalsprocess var att trådarna inte skulle vara för gamla, då vi främst syftar till att undersöka hur diskussionen kring kvinnliga ser ut i dagens samhälle. Trots detta behövde vi gå tillbaka till år 2011 för att hitta relevanta trådar, även om de flesta av dem är från närmare tidsperioder (se Bilaga I och II). En av trådarna startade dock redan år 2004, men diskussionen fortsatte ända fram till år 2017. Valet att inkludera äldre trådar motiveras av vårt önskemål att ha ett större urval att välja mellan, men också för att kunna följa nu aktuella trådar bakåt i tiden. Vårt val av tidsperiod stöds av Brymans (2018, s. 363) beskrivning av att när frågeställningen behandlar ett pågående och generellt fenomen, såsom hur media rapporterar om kriminalitet, blir beslutet om tidsperioden en öppen fråga. Diskussionen kring kvinnliga missbrukare kan ses som ett sådant pågående fenomen som diskuteras i nutid.

4.4 Bearbetning och analys

Braun och Clarke (2006, s. 87) presenterar olika steg för att genomföra en tematisk analys. Materialet bör först läsas övergripligt för att uppnå grundläggande förståelse av innehållet, följt av en detaljerad textanalys för att skapa koder som sedan organiseras i olika teman.

Dessa teman ska sedan utforskas med hjälp av relevanta teorier för att dra slutsatser och få en ökad förståelse av textanalysens innehåll (Braun & Clarke 2006, s. 87). Enligt Sohlberg och Sohlberg (2019, s. 122) är det inte avgörande vem som uttrycker vad under den tematiska analysen. Det är snarare de teman som framkommer från empirin som utgör kontexten och som bör ligga i fokus för analysen (ibid).

I enlighet med den metod som valts av tematisk analys (Braun & Clarke 2006, s. 87), läste vi först igenom allt tillgängligt material vi fått genom sökprocessen. Därefter skrev vi ut materialet, vilket blev 39 trådar. Vi läste sedan trådarna igen och använde färgkodning för att markera de olika koder som vi fördefinierat sedan innan. Under vår kodningsprocess uteslöts fem trådar på grund av dess irrelevans för vår studie, vilket resulterade i totalt 34 trådar. I vissa av trådarna fanns det fler inlägg som betraktades relevanta för studien. Det resulterade i att somliga trådar exempelvis bestod av tre inlägg medan andra innehöll 10 inlägg. När inläggen framkom genom avancerad sökning, hade det redan skett en reducering på flashback som endast framförde inlägg där ”kvinnliga missbrukare” nämns. Citaten som vi kodade fram överfördes sedan till ett sammanställt dokument, där vi gjorde en viss reducering av vissa citat för att bibehålla relevanta delar. Vidare organiserade vi dessa koder till kategorier för att sedan skapa sammanställda teman. Nedan finns ett exempel på hur vi skapade och organiserade koderna i en tabellform.

Kod	Kategori	Tema
*Sexualitet	* Makt gentemot den missbrukande kvinnan	* Sexualisering av den missbrukande kvinnan

4.4.1 Presentation och citering av forumsmaterialet

I vår analys har vi valt att återge citaten exakt som de framställts på forumet. Det innebär att vi har behållit alla eventuella felstavningar, stavningsvariationer och andra tecken för att

bibehålla den autentiska känslan i materialet. Det är viktigt att notera att materialet från Flashback ibland avviker utifrån skrivregler. Vi anser att det är av analytisk betydelse att beakta hur inläggen är skrivna, särskilt när det handlar om att studera sociala och kulturella fenomen eller när inläggen uttrycks i affekt. Det är också värt att betona att samtliga citat som används i texten är hämtade från de trådar som vi har analyserat.

4.5 Förförståelse

Våra tidigare kunskaper och erfarenheter av kvinnliga missbrukare varierar mellan oss. En av oss har tidigare arbetat med unga kvinnliga missbrukare på ett HVB-hem och därmed erhållit lärdom och insikter från detta arbete. Den andra av oss har inga tidigare kunskaper och erfarenheter av kvinnligt missbruk. Vi ser våra olikheter som värdefulla resurser inom arbetsområdet, då olika perspektiv kan bidra till en rikare förståelse av fenomenet. Under vår utbildning har vi även utvecklat en tydlig bild av hur den typiska manliga missbrukaren ser ut, men vi har inte en lika klar föreställning om kvinnliga missbrukare, förutom att vi vet att de kan vara i ett underläge jämfört med män. Denna medvetenhet innebär en risk för att vi kan påverka vårt material, men genom att vara medvetna om denna risk kan vi lättare distansera oss och förhålla oss kritiskt.

4.6 Tillförlitlighet

Tillförlitlighet kan delas upp i fyra delkriterier: *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* och *möjligheten att styrka och konfirmera* (Bryman 2018, s. 467). Baserat på dessa kriterier kommer vi nedan diskutera studiens tillförlitlighet.

Trovärdighet innebär att om det finns flera alternativa beskrivningar av den verklighet som finns ska det framkomma. Det ska även finnas en överensstämmelse mellan forskaren och deltagarna om hur resultatet har presenterats (Bryman 2018, s. 467). För att uppnå trovärdighet i studien, kommer vi som författare att utgå ifrån den verklighet som ges utifrån flashbacktrådarna. Det kommer däremot inte att vara möjligt att direkt nå användarna på Flashback för att få bekräftelse på vår tolkning av den sociala verkligheten. Det är även möjlighet för läsaren att ta del av trådarnas innehåll och formuleringar (se Bilaga I och II).

Begreppet *överförbarhet* berör kontextuella betydelser och har meningen i fokus av den verklighet som undersöks, därmed hur resultatet kan appliceras i andra kontexter. Studien kommer att innehålla material inhämtade från individer som beskriver egenskaper hos ett gemensamt fenomen. Det kontextuella kommer därmed att få betydelse för den verklighet som utforskas. Enligt Bryman (2018, s.75, 467-470) är det inom den kvalitativa forskningen svårt att dra generella slutsatser. I och med att vi endast undersöker flashbacktrådar som utgör ett perspektiv blir det svårt att dra generella slutsatser och överföra resultaten till andra sammanhang. Däremot anser vi att vårt empiriska material kommer att underlätta att identifiera och undersöka tydliga mönster och teman.

Pålitlighet innebär att forskaren bör säkerställa en komplett framställning av forskningsprocessen. Detta kan åstadkommas genom att forskaren ger en klar och detaljerad redogörelse för genomförandet av studien och de analyser som genomförs (Bryman 2018, s. 468). Vår strävan är att vara tydliga och beskrivande i vår forskningsprocess, där vi grundar våra åtgärder både teoretiskt och metodiskt.

När det gäller *möjligheten att styrka och konfirmera* innebär det att forskaren, med medvetenhet om att total objektivitet är svårt att uppnå inom samhällsvetenskaplig forskning, strävar efter att bedriva forskning med ärlighet och opartiskhet. Det innebär att forskaren inte medvetet låter sina egna värderingar eller uppfattningar påverka genomförandet av studien, eftersom detta kan underminera tillförlitligheten av undersökningen (Bryman 2018, s. 470). Innan vi påbörjade studien hade vi redan vår egen uppfattning om de föreställningar som omgav kvinnliga missbrukare. Vi har däremot aktivt involverat varandra i forskningsprocessen för att vara medvetna om eventuella förutfattade meningar och personliga åsikter som kan påverka våra tolkningar i för hög grad. För att motverka detta har vi diskuterat och arbetat igenom studiens olika delar tillsammans.

4.7 Metodöverväganden

När det gäller vårt val av metod, det vill säga tematisk analys, finns det både fördelar och nackdelar att beakta. En av utmaningarna med en tematisk analys är bristen på tydliga riktlinjer för hur teman ska skapas, vilket kan innebära svårigheter men också möjligheter att betrakta empirin utan förutfattade meningar. Den tematiska metoden kan däremot ge en

djupgående analys och tillsammans med empirin bidra till att besvara studiens frågeställningar (Braun och Clarke 2006, s. 96-97).

Enligt Bryman (2018, s. 374) är det även osäkert om en webbsida verkligen kan anses vara representativ för ett specifikt fenomen med tanke på att internet ständigt förändras. Vi anser däremot att vårt material ger insikter i interaktionen och kommunikationen mellan användare på Flashback och hur detta speglar hur konstruktionerna ser ut. Padgett (2008, s. 124-125) påpekar att internet har blivit en allt mer användbar källa för befintlig data, som bör analyseras på samma sätt som dokument. Däremot menar Padgett att dokument som datakälla har vissa nackdelar, främst eftersom de inte har skapats för forskningsändamål. De kan vara opålitliga, oväntade och/eller ofullständiga observationer. Dessutom begränsas en studie som är beroende av dokument och befintlig forskningsdata utifrån tillgängligheten och kvaliteten på dessa. I jämförelse med exempelvis intervjuer är dock fördelen med att analysera dokument att forskaren inte kan styra och påverka materialet själv (Padgett 2008, s. 123-124). För att inte riskera att styra materialet har vi även tagit hänsyn till att kodningen har skett individuellt.

4.8 Forskningsetiska överväganden

I Sverige har koder och riktlinjer inom forskningsetik fastställts för att vägleda forskare och studenter, inom humanistiska och samhällsvetenskapliga områden. Dessa etiska principer inkluderar *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Eldén 2020, s. 29-30).

Informationskravet innebär att forskaren tydligt ska informera inblandade parter om syftet med forskningen och villkoren för deras deltagande. Det är viktigt att deltagarna förstår vad deras medverkan innebär, att deras deltagande är frivilligt och att de kan avbryta när som helst (Eldén 2020, s. 30). Vi stöter på utmaningar med att uppfylla detta krav eftersom flashbacktrådarna skapas av anonyma användare, vilket gör det svårt att kommunicera med dem.

Samtyckeskravet betonar att deltagarna måste ges möjlighet att själva bestämma över sitt deltagande och att de ska kunna dra tillbaka sitt samtycke utan negativa konsekvenser.

Forskaren har i uppgift att få ett samtycke från deltagarna och i vissa fall få ett samtycke från en vårdnadshavare om deltagaren är under 15 år (Eldén 2020, s. 30). Då användarna från Flashback är anonyma, innebär detta att det inte finns några personuppgifter att samla in och att vi inte kan få ett direkt samtycke från dem. Vi argumenterar dock för att användarnas publicering av sina inlägg kan tolkas som ett formellt samtycke till att deras innehåll används i olika syften.

Konfidentialitetskravet uppmärksammar att all information som behandlas i studien ska hanteras utifrån största möjliga konfidentialitet och skyddas från obehörig åtkomst. Detta innebär att personuppgifter ska behandlas under tystnadsplikt och att alla åtgärder måste vidtas för att säkerställa att deltagarnas integritet skyddas. I praktiken bör det vara omöjligt för någon utomstående att få tillgång till dessa uppgifter (Eldén 2020, s. 31). Vi kommer att beakta uppgifterna från Flashback med säkerhet genom att bevara anonymiteten och inte skriva ut användarnamnen i vår undersökning. För att säkerställa anonymiteten ytterligare kommer vi inte heller att skriva ut ordet ”användare” i resultatet.

Nyttjandekravet betonar att insamlade uppgifter endast ska användas för studiens syfte och inte för kommersiellt bruk eller andra ändamål. Personuppgifter som samlats in får inte användas för beslut eller åtgärder som påverkar individen (Eldén 2020, s. 31). Även om uppgifter från Flashback kan användas för andra ändamål har vi endast använt dem för vår vetenskapliga undersökning och kommer inte att sprida dem vidare för att respektera användarnas integritet.

4.9 Arbetsfördelning

Vi har regelbundet träffats tre till fyra gånger i veckan för att arbeta på vår uppsats. Istället för att fördela ansvar för olika delar av arbetet har vi aktivt valt att arbeta igenom allt tillsammans. När det gäller kodningen har vi gemensamt valt ut de trådar vi använt och noggrant granskat dem. Var och en av oss har individuellt kodat allt material för att sedan dela våra observationer och resultat med varandra. Vi upplever att detta tillvägagångssättet har gett oss en ökad förståelse för alla områden och möjliggjort öppna diskussioner mellan oss. Vi anser att vårt samarbete har förstärkt studiens kvalitet på grund av den diskussion och öppenhet som har förts mellan oss.

5. Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras studiens resultat och analys om föreställningar, könsstereotyper och stigmatisering av kvinnliga missbrukare på internetforumet Flashback. Utifrån den tematiska analysen identifierades fem teman som anses kunna illustrera det som har framkommit av diskussionstrådarna. Det första temat *Den missbrukande kvinnan*, innehåller olika beskrivningar av den missbrukande kvinnans identitet. I det andra temat, *Den missbrukande kvinnan som prostituerad*, undersöks kopplingar mellan kvinnligt missbruk och prostitution. Det tredje temat, *Sexualisering av den missbrukande kvinnan*, illustrerar den kvinnliga missbrukarens sexualitet kopplat till droger och en sexuell önskan. I det fjärde temat, *Utseende och karaktär*, ges exempel på hur den missbrukande kvinnans utseende är centralt, samt det sista temat, *Könsroller inom missbruk*, handlar om könsroller i relation till missbruk.

6.1 Den missbrukande kvinnan

Föreställningar och stereotyper kring den missbrukande kvinnan är något som framträder som ett genomgående ämne i de diskussionstrådar som analyserades. Dessa trådar innehöll en mängd beskrivningar av den missbrukande kvinnans identitet och karaktär. I följande citat diskuteras den differentierade bedömningen av missbruk baserat på mammarollen:

[...]. Missbruk är det väl om det drabbar ditt liv i negativ bemärkelse på något sätt. Således kan en barnfri singeltjej festa på rätt hårt och beroende på vilket sorts liv hon vill ha kanske rentav få fördelar av det snarare än nackdelar. Medan en småbarnsmamma väl får klassas som missbrukare om hon ens enstaka tillfällen dricker för mycket i barnens sällskap, även om hon har en mycket lägre och måttligare konsumtion än singeltjejen överlag. [...]

- (C1)

I citatet görs en distinktion mellan hur en singel kvinna utan barn och en småbarnsmamma bedöms när det gäller alkoholkonsumtion. Kvinnan som är singel utan barn kan dricka och festa i högre grad utan att bli stämplad som missbrukare, medan en småbarnsmamma kan klassificeras som missbrukare även om hennes alkoholkonsumtion är betydligt lägre. Bogren (2011, s. 159-163) argumenterar i sin studie för att media har en tendens att kategorisera kvinnor som inte dricker ansvarsfullt eller som dricker över huvud taget, då de reproducerar

en dikotomi av goda och dåliga mammor. Detta visar hur samhället applicerar olika normer och förväntningar på kvinnor beroende på deras mammaroll och livsstil. Vi kan utifrån Goffman (2011, s. 9-12) tolka citatet som en form av att stämpla individer i det som kallas stigma. Effekten av denna stämpling är att den missbrukande kvinnan som småbarnsmamma betraktas som oduglig. I ett annat citat betonas däremot en mer generaliserad bild av den svenska kvinnliga missbrukaren, särskilt de i åldern 25 och uppåt:

Ingen annanstans i hela världen kan man hitta sån exempel som försiggår hos svenska tjejer mellan 25 och uppåt, 29 åringar som egentligen skall stadga sig men väljer suppa sig fulla som om det vore deras första utgång när de var 18 år för att sedan på natten ligga med fulla dudes som saknar all manlig karaktär. [...]. Nästan 8 av 10 tjejer mellan 24 och 35+ man träffar idag har blivit mer eller mindre alkoholist, vin och bubbel nästan varje dag, Och självklart ska det fotas med sällskapet och lägga upp för andra ska se hur deras liv ser ut. [...]. Hela deras intresse och hobby som kretsar runt de är vänner, middagar, ligga (endast när de är fulla), dricka bubbel och vin.

- (C2)

Citatet lyfter att ungefär 8 av 10 tjejer dricker bubbel nästan dagligen och de betraktas som mer eller mindre alkoholist. Genom användningen av termen ”alkoholist” för att beskriva kvinnliga missbrukare präglas citatet av nedvärderande stereotyper. Detta kan jämföras med det Bogren (2011, s. 159-163) fann i sin studie. Hon menar att kvinnor som dricker ”bag in box”- vin problematiseras och betraktas som avvikande för kvinnligt beteende. Enligt Goffman (2011, s. 9-12) är det samhällsnormer som formar och definierar kategorier. Den kvinnliga missbrukaren tillskrivs därmed en social identitet utifrån den kategori och egenskaper som individen visar. Egenskaper som framkommer i citatet kan betraktas som oönskade egenskaper, vilket Goffman (2011, s. 9-12) menar kan göra att individen blir utstött och betraktas som en avvikande person. I citatet nedanför dras det kopplingar med droganvändning till en viss åldersgrupp och att det inte finns några tjejer över 17 eller 18 år som knarkar:

[...]. Det går liksom inte att kombinera drogwhore med snäll, rar hemmafru som också ska arbeta när hon inte är hemma och lagar mat och tar hand om barnen. Men vilken tjej ung eller vuxen skulle inte vilja åka till Holland, sätta sig på en skön äng och njuta av en spliff eller två. Det är sånt vi sparar till vår semester och "egentid" från maken och barnen. För övrigt så nej det finns inga tjejer över 17 eller 18 som röker på regelbundna basis som inte är antingen en nerdrogad hora, psykiskt instabil eller soc fall.

- (C3)

I citatet beskrivs att det är svårt att förena droganvändning med att vara en ”snäll, rar hemmafru” som arbetar och tar hand om familjen. Detta kan förstås och tolkas genom Butlers (2006, s. 216) teori utifrån begreppet performativitet som handlar om hur kön och identitet skapas och upprätthålls genom handlingar, normer och förväntningar i samhället. De sociala förväntningarna på hur en hemmafru bör bete sig och framstå styr och begränsar hennes möjligheter att leva i enlighet med sin identitet, på grund av de normer som redan existerar i samhället. Det skapas då en konflikt mellan att vara en ”snäll, rar hemmafru” och att samtidigt använda droger. I citatet finns det vidare en koppling mellan droganvändning och negativa stereotyper som att vara en ”neddrogad hora”, ”psykiskt instabil” eller ”soc fall” för kvinnor över 17 eller 18 år. Detta ordval, ”soc fall”, leder oss till Goffmans (2011, s. 9-12) begrepp, stigma och kategorier. Den kvinnliga missbrukaren stigmatiseras på detta vis utifrån kategorin ”soc fall”.

Det framkom även undantag om att droganvändning inte nödvändigtvis är kopplad till könsstereotyper eller föreställningar om kvinnor. Det argumenteras i flera olika citat för att kvinnor som använder droger kan vara lika varierande som män och att användningen av droger inte nödvändigtvis indikerar ett problematiskt beteende eller missbruk. Ett exempel på detta visas i följande citat:

Träffat många tjejer och killar som fungerar precis som dom ska i samhället med arbete, utbildning, familj etc, trots att dom röker en holk, tar en tripp eller pulveriserar nån gång ibland. I alla olika åldrar. [...]

- (C4)

Enligt citatet utgör inte kvinnorna en homogen grupp; deras bakgrund och situationer varierar både socialt och kulturellt, med utbildning, arbete och familj (se Socialstyrelsen 2011).

Sammanfattningsvis kan vi utifrån temat *den missbrukande kvinnan* se att den kvinnliga missbrukaren beskrivs utifrån olika termer och att hon har en viss livsstil och tillhör en viss ålder, men även att hon kan vara vilken kvinna som helst. Den kvinnliga missbrukaren beskrivs även som prostituerad vilket illustreras i det följande temat.

6.2 Den missbrukande kvinnan som prostituerad

Ett tydligt tema som löpte genom diskussionstrådarna var kopplingen mellan kvinnligt missbruk och prostitution. I flera kommentarer på Flashback identifierades missbruket som en indikator till prostitution, där det både var ett sätt att hantera ekonomisk desperation och som en strategi för att hantera den svåra verkligheten på gatan. Kopplingen mellan missbruk och prostitution avspeglas tydligt i följande citat:

[...] majoriteten av de prostituerade använder narkotika och alkohol. Den största skillnaden mellan gatuprostituerade och bordell-tjejer/call girls är att de på gatan har ett missbruk innan de börjar sälja sex. Inomhusprostituerade börjar i regel använda droger och alkohol som ett sätt att stå ut med/hantera "jobbet". Både ur en rent psykologisk aspekt (för att orka, trubba av sig, gå igång etc), men också av fysiologiska behov (heroin och vissa lugnande gör så att anelhålet slappnar av [...]).

- (C5)

Citatet kan enligt Goffmans (2011, s. 9-12) teori tolkas som en form av stämpling av två grupper. De kvinnor som benämns som "gatuprostituerade" beskrivs som redan missbrukare innan de börjar sälja sex, vilket kan tolkas som att denna grupp stämplas som mer avvikande jämfört med "inomhusprostituerade". Dessa i sin tur framställs som individer som endast börjar använda droger för att hantera arbetskraven. Det framkom även att många kvinnor använde sex som ett sätt att finansiera sitt missbruk:

Jag kulle tro det är tämligen vanligt bland hårt missbrukande kvinnor. Inte så att de automatiskt sätter ut annonser och förväntar sig betalning, utan att de byter sex mot alkohol/droger. Har säkert stamkunder som de kan få en flaska av om de gör vissa tjänster.

- (C6)

I citatet framkommer att sexuella tjänster i utbyte mot droger eller annan typ av ersättning är vanligt förekommande bland kvinnliga missbrukare. Det kan tolkas som att göra en generell ansats av att den kvinnliga missbrukaren måste finansiera sitt bruk genom sex, det vill säga prostituera sig. Detta mönster är något som Holmberg (2000) sett i sin studie. Holmberg såg i sin studie att kvinnor kan behöva prostituera sig för att få pengar till sitt narkotikaberoende. Enligt Butlers (2006, s. 250) teori kan citatet samtidigt tolkas av hur kön upprätthålls och konstrueras genom upprepade sociala handlingar. Föreställningen av att den kvinnliga

missbrukaren måste finansiera sitt bruk genom sex kan således förstås av de normer och förväntningar kopplade till könstillhörigheten.

En annan diskussion som präglade missbrukande kvinnor som prostituerade var i huruvida kvinnan skulle berätta om sitt förflutna för sin partner eller inte. Detta illustreras i citatet nedanför:

Det här är sånt som alltid kommer ligga och trycka om man inte berättar. Det är ganska sjukt att hon har missbrukat och sålt sex, en väldigt stor grej som har format henne till den hon är idag. Att dölja sitt förflutna är som att dölja en stor del av sig själv. I ett förhållande så ska man vara öppen och visa sig inför varandra, inte dölja sig. [...].

- (C7)

I citatet framhålls vikten av ärlighet och öppenhet i ett förhållande, trots den eventuella smärta eller skam som kan följa med att avslöja ens förflutna. Det erkänns att den missbrukande kvinnans historia har haft en djupgående och avgörande inverkan på hennes identitet och liv, där det beskrivs som en betydande faktor som format henne till den person hon är idag. I ett annat citat beskrivs däremot om huruvida kvinnan inte ska berätta om sitt förflutna:

[...]. Om du ska berätta? Frågan måste baseras på att du anser andra ha en högre position i förhållande till dig som ger dem rätten att värdera dig via ditt förflutna. Har du inte tänkt arbeta ideellt med frågor rörande missbruk o prostitution? Om inte lämna det i det förflutna. Folk är äckliga, depraverade och smutsiga, de är de första människornas uppmärksamhet som du får. De som vill trycka ner dig som människa via dina tidigare sexuella erfarenheter. De kommer bedöma dig, håna dig, och stämpla dig som ett sexuellt objekt att kåta upp dem. [...] Är det värt för dig att sakta börja begå socialt självmord? Om inte var tyst. [...]

- (C8)

I citatet argumenteras det för att det inte är nödvändigt att avslöja sitt förflutna för andra människor, särskilt om hon har tagit ett steg för att förändra sitt liv och skapat en ny identitet. Det diskuteras om samhällets negativa reaktion på kvinnans tidigare sexuella erfarenheter, där risken för att bli bedömd, hånad och stämplad som ett sexuellt objekt är närvarande om kvinnan väljer att vara öppen om sitt förflutna som prostituerad. Det är tydligt att det i citatet reflekteras över den stigmatiserade positionen som den före detta missbrukande kvinnan befinner sig i och att hon endast bör berätta om hon ska arbeta ideellt med frågor relaterade

till missbruk och prostitution. Det poängteras att den öppna diskussionen om kvinnans förflutna kan leda till en försämrad social status och till och med uteslutning från samhället. Detta var något som Labaš (2016, s. 58- 60) såg i sin studie. Hon såg i sin studie att samhällets reaktion på missbrukare kan orsaka skada om de både är stigmatiserade och socialt exkluderade, samt att missbrukande kvinnor blir mer stigmatiserade än män. Citatet kan utifrån Goffmans (2011, s. 9-12) begrepp stigma tolkas som en process där individer med avvikande egenskaper kan stötas ut och marginaliseras. Det kan även tolkas som att kvinnan måste dölja sitt missbruk och prostitution, vilket enligt Goffman (2011, s. 51) kan betraktas som ett misskrediterat stigma, som innebär att reagera på det stigma som en individ bär.

Sammantaget visar temat att kvinnligt missbruk och prostitution är starkt kopplade, där den kvinnliga missbrukaren får droger i utbyte av sex. Det framkommer även på Flashback att det råder ett negativt synsätt på kvinnors tidigare sexuella erfarenheter. Kvinnans sexualitet kommer ytterligare undersökas i det följande temat.

6.3 Sexualisering av den missbrukande kvinnan

Kvinnans egna sexualitet och det sexuella begäret är återkommande ämnen i diskussionstrådarna när det gäller kvinnors användande av droger. Istället för att betrakta kvinnan som en individ med sina egna sexuella behov, framställs hon som någon som endast upplever sexuell lust genom drogernas påverkan. Flertal kommentarer indikerar exempelvis att kvinnor behöver använda droger för att bli kåta när det gäller att sälja sex. Detta kan illustreras i ett exempel nedan:

Att kvinnorna tar preparat för att bli mer kåta är självklart. Förstår minsta barnunge. [...]. De tar också läkemedel mot den svåra stress det är att jobba på ett sånt ställe med detta. Att en del sedan tar något avkopplande när det går av skiftet är också självklart. Att en del av dem tar ett rus på en vecka är också självklart. Det behöver inte ens diskuteras.

- (C9)

Citatet utgår från en diskussionstråd som handlade om kvinnliga arbetare på en sexklubb, där kvinnors sexuella begär kopplas till droger. Dessa kvinnor beskrivs som drogbrukare för att dämpa känslor i den tuffa miljön. För att kunna utföra sitt arbete och hantera känslor anses

droger och/eller läkemedel vara nödvändiga. Drogbudet beskrivs som något självklart på grund av de föreställningar som finns om de svåra förhållandena på sexklubbar, såsom stress och smärta. Vidare betraktas den missbrukande kvinnan som ett objekt att ingå en sexuell kontakt med och som kan vara ”kul” att uppleva. Ett exempel på en sådan kommentar visas i följande citat:

Kul att knulla tjackbrudar, finns ingen hejd, är som att sätta på en knullmaskin.
- (C10)

Även i följande citat diskuteras kvinnliga missbrukare i samband med sexuella handlingar, men som berättar om en specifik upplevelse med kvinnliga missbrukare som var i behandling:

För några år sedan brukade jag köra förbi ett hem för missbrukare där det bodde fina brudar. Jag brukade få med de i bilen för en tusenlapp. Väl inne i bilen drog jag ned byxorna, fällde ned sätet och böjde mig fram så att de kom åt att slicka mig i arslet. Ibland sa de att de inte ville då viftade jag bara med en 500lapp till så fick man som man ville. Missbrukartjejer går med på allt det är det fina med dessa. Ibland knullade jag utan kondom också för spänningens skull.
- (C11)

I de två citaten ovanför beskrivs sexuella sammanhang med kvinnliga missbrukare som en ”rolig” upplevelse. Labaš (2016, s. 57- 58) såg i sin studie att alkohol associeras med ökad sexuell lust hos kvinnor och att detta kan leda till stereotyper om kvinnlig promiskuitet. Detta är något som även reflekteras i citaten och som reducerar kvinnor till ett föremål för sexuell tillfredsställelse. Vi kan tolka citaten utifrån Butlers (2006, s. 64, 69) teori om genusnormer som belyser kvinnans attribuering, bestående av normer kopplade till hennes kön och kropp. Enligt Butler (2007, s. 68- 69, 71) sexualiseras kvinnans kropp och kopplas till hennes kön, vilket sker på mäns villkor som begränsar kvinnans självständighet och frihet. Genusnormer framträder genom att kvinnan definieras utifrån sin kropp och om hon inte agerar enligt förväntningar leder det till att hon blir avvikande. Utifrån Goffmans (2011, s. 9-12) teori om stigma kan detta tolkas som att hon placeras i en viss kategori som kan betraktas som avvikande. Kvinnorna kategoriseras i citaten baserade på egenskaper de visar, såsom användning av droger för att öka sexuell lust. Dessa egenskaper definierar kvinnorna och skapar förväntningar på deras beteende, där användning av droger ses som en förutsättning för att delta i sexuella handlingar.

Sammanfattningsvis visar temat att kvinnors sexualitet jämt kopplas till droganvändning. Istället för att se kvinnan som en individ med egna sexuella behov, betraktas hon som en individ som upplever en sexuell lust genom drogernas påverkan, samt som ett objekt för sexuell tillfredsställelse. Utöver den missbrukande kvinnans sexualitet diskuteras hon även utifrån sitt utseende och karaktär i det följande temat.

6.4 Utseende och karaktär

Enligt diskussionstrådarna anses kvinnliga missbrukare ha en viss karaktär och utseende, där de tillskrivs egenskaper och föreställningar. Nedanför citat illustrerar ett perspektiv på hur droganvändning påverkar den missbrukande kvinnans utseende och beteende:

Så här är det, tjejer slutar köpa kläder när dom går in i ett missbruk (inte tjackisar dock, dom ska alltid shoppa på sugardaddys kort) och kvar har dom miljontals plagg som köptes innan missbruket. så kan dom fortfarande klä sig rätt bra. Skillnaden är att smink inte blir särskilt prio och att följa den kvinnliga stereotypen känns mer och mer värdelöst (det ger dom inte så mycket liksom) så dom blir slut androgyna. [...]

- (C12)

Citatet belyser att kvinnor tenderar att sluta köpa kläder när de hamnar i ett missbruk, förutom om det handlar om kvinnor som brukar drogen tjack, då spenderar de alltid på sin ”sugardaddys” kort. Det anses att kvinnorna inte tycker att det är meningsfullt att följa den traditionella kvinnliga stereotypen, vilket enligt Goffman (2011, s. 51) kan tolkas som att den missbrukande kvinnan kategoriseras och stigmatiseras som avvikande när hon inte lever upp till den traditionella kvinnliga normen. Vidare illustreras den kvinnliga missbrukaren som någon som inte tar hand om sitt utseende i följande citat:

En liten sak jag tänk på, alla tjejer som jag vet tar droger regelbundet är inte speciellt fräscha, dom går gärna i mjukisbrallor och tar inte hand om utseende. [...].

- (C13)

Vi kan utifrån citatet se att det finns en föreställning av att droganvändning har en negativ effekt på kvinnors utseende. Att den kvinnliga missbrukaren inte vårdar sitt utseende när hon missbrukar är återkommande kommentarer i diskussionstrådarna. Detta kan utifrån Butler

(2006, s. 67, 69) tolkas som ett uttryck för genusnormer som dikterar hur kvinnor bör se ut och uppföra sig, och när dessa genusnormer inte följs leder det till ett avvikande beteende.

Ett annat återkommande ämne för kvinnliga missbrukares utseende och karaktär är att brukandet sker i en form av bantning med syftet att bli smalare:

Hon köpte inte knark. Mängder med kvinnor fick medicin utskrivet av läkare för att orka med vardagen eller för att banta. Den medicinen innehöll amfetamin eller alkohol. Så skapades en hel del missbrukande kvinnor av människor som aldrig skulle ha gått ut och köpt knark. Det var helt vanliga människor som tog den medicin som läkaren gett dem. Kvinnors hälsa var speglad av samhällets syn på kvinnor.

- (C14)

I citatet betonas att samhällets syn på kvinnor har en direkt koppling till deras hälsa. Många kvinnor anses hamna i missbruk till följd av receptbelagda mediciner för att hantera vardagen eller för att uppnå en viss kroppsform. Utifrån Butler (2007, s. 55- 56) kan citatet tolkas som en reflektion av samhällets normer och förväntningar kring kvinnan och hennes kropp. Butler argumenterar vidare för att kön kan betraktas som något separat från det biologiska könet och att det kan regleras av praktiker som formar identiteter baserat på genusnormer. Detta visar hur samhällets konstruktion av kön formar uppfattningen om kvinnan och hennes attribut, samtidigt som det upprätthåller förväntningar på hennes utseende.

I temat *Utseende och karaktär* visar citaten att droganvändning påverkar den missbrukande kvinnans utseende och beteende samt att hon inte tar hand om sitt utseende. Dessutom framkommer det att hennes brukande sker i syfte för att hantera vardagen eller för att uppnå en viss kroppsform. Hennes utseende och beteende diskuteras även i relation till könsroller och könsstereotyper, vilket illustreras i det sista temat.

6.5 Könsroller inom missbruk

Könsroller i relation till missbruk är ett genomgående tema som kan synas i flera avseenden i diskussionstrådarna. I citatet nedanför kan vi se att det råder skillnader inom vad som betraktas kvinnligt och manligt i relation till droger och alkohol:

Samma sak här. Kvinnor har varit hemmafruar väldigt länge. "Home makers" lite som att ha en hobby, sen fick denna varelse för sig att vilja vara som mannen. Men nu efter årtionden av försök visar det sig att det är bara Kuk som kan agera Kuk. Fitta ska inte försöka vara Kuk. Fitta blir i 4 av 5 fall utbränd av strävan att vilja vara som kuk. Så därför blir de i likhet med andra etniska folkgrupper som strävat att vara som män just alkisar.

- (C15)

I nedanför citat beskrivs den kvinnliga missbrukaren som någon som bör tillhöra hemmet och att endast män ska knarka:

[...]. Du blev nyss manipulerad av en människa som vill att kvinnor ska tillbaka till spisen igen och att bara män ska kunna knarka

- (C16)

Citaten ovan synliggör föreställningar och könsroller, vilket vi kan förstå genom att koppla dem till Bernhardssons (2014) och Bogrens (2011) studier. Historiskt har det funnits strikta normer kring alkoholkonsumtion, där kvinnors drickande var reglerad till hemmet medan män drack utanför hemmet (Bernhardsson 2014, s. 215; Bogren 2011, s. 155 ff). Citaten återspeglar dessa föreställningar genom att betona att kvinnor inte bör efterlikna männen och att det endast är män som kan knarka. Det översta citatet ger även uttryck för en uppfattning som pekar på att kvinnor försöker agera som män, men att detta inte fungerar i fyra av fem fall. Detta är något som Bogren (2011) sett i sin studie. Bogren (2011, s. 159-163) hävdar att mediernas porträttering av kvinnligt drickande förknippas med manligt beteende och därigenom skapar en form av kvinnlig maskulinitet. Vidare menar Trulsson (2016, s. 125) att kvinnliga missbrukare har svårt att leva upp till samhällets ideal av att vara den nyktra, ansvarstagande kvinnan som förväntas upprätthålla hemmet. Utifrån Goffmans (2011, s. 9-12) teori, kan citaten tolkas som en kategorisering av den missbrukande kvinnan skapad av omgivningens normativa föreställningar. Kvinnan kategoriseras som mindre lämpad för att konsumera droger på samma sätt som män utifrån sin sociala identitet och egenskaper, där hon tilldelas oönskade egenskaper som skiljer sig från omgivningens normativa föreställningar.

Könsrollerna kunde även synas i en relation där den kvinnliga missbrukaren hade rollen som flickvän i följande citat:

Min flickvän kan inte hantera alkohol, från början trodde jag det handlade om att hon inte kunde dricka sprit, men inser att det inte funkar att dricka någon slags alkohol! Hon skulle dricka några öl ikväll, lovade att va hemma i tid.. Hon ringde för 30 min sen, full som ett as.. nu ramlade hon in genom dörren, i skrivande stund.. Hon blir otrevlig, drama-queen , ja skit jobbig och söker bråk med mig!

- (C17)

I citatet presenteras en personlig berättelse om en flickväns alkoholproblem, där kvinnan antas ha en oförmåga att hantera alkohol, samt att hon intar ett irrationellt och utmanande beteende när hon är under påverkan. Detta kan tolkas utifrån det Butler (2006, s. 55- 56) nämner om genus och könsroller. Enligt Butler konstrueras och upprätthålls kön genom sociala och kulturella normer och förväntningar, vilket gör att kvinnors förmåga att inte kunna hantera alkohol kan tolkas som en könsstereotyp. Genus kan enligt Butler (2006, s. 69) vidare betraktas som en regulativ norm, vilket innebär att det formas och styrs genom olika typer av regleringar. Dessa regleringar kan vara sociala eller kulturella och ha en inverkan på hur könen förväntas agera och uttrycka sig. När dessa normer och förväntningar inte följs kan det leda till ett avvikande beteende gentemot samhällets förväntningar (Butler 2006, s. 69). Den kvinnliga missbrukaren kan enligt citatet därmed tolkas brytas mot den regulativa normen om genus och de förväntningar och normer som finns kring kvinnligt beteende och alkoholkonsumtion.

Den missbrukande kvinnan jämförs även med mannen genom att hon får ett maskulint utseende. Citatet nedanför illustrerar ett exempel där kvinnorna påstås att se ut som män när det gäller utseende:

Fast Lotta Gröning är gravt alkoholiserad. Det har jag från en säker källa. Det syns också. Kvinnor som missbrukat länge får det där maskulina utseendet, och det har hormonella orsaker. Alkoholen minskar mängden östrogen och ökar mängden testosteron hos kvinnor. Kolla käken, munnen, ögonen. Anna Wahlgren är en annan som fått det där maskuliniserade utseendet.

- (C18)

Citatet pekar på att en kvinnlig missbrukare har fått ett utseende som ”maskulint” på grund av sin alkoholism, och att detta kan leda till förändringar i ansiktsdrag och utseende som uppfattas som mer maskulint. Den kvinnliga missbrukaren är präglad av förväntningar om hur kvinnor bör se ut och bete sig, vilket kan tolkas utifrån Butlers (2006, s. 211-216)

begrepp performativitet. Att den kvinnliga missbrukaren antas få ett mer maskulint utseende illustrerar hur kön konstrueras och upprätthålls genom sociala normer, samt hur kvinnor som bryter mot dessa normer kan bedömas och kategoriseras utifrån könsroller och förväntningar. Skillnader mellan könen framträder även i synen på hur media skildrar missbrukande kvinnor och män. Ett exempel på detta kan synas i följande citat:

Media brukar alltid framställa kvinnor som oskyldiga offer, oavsett hur det verkligen är. Även missbrukande kvinnor kan journalister ibland beskriva som "levnadsglad kvinna som gillade att träffa vänner och bekanta". När män är offer brukar media istället beskriva dessa som alkoholister och arbetslösa etc.

- (C19)

Enligt citatet ovan tenderar kvinnor att porträtteras som oskyldiga offer i media, vilket minskar ansvaret över deras beteende och ger dem en mer sympatisk framtoning. Män beskrivs däremot som "alkoholister" och "arbetslösa", vilket ger intrycket av att de själva är ansvariga för sitt missbruk och deras situation. Medias betydelse för synen på missbruk är något som Atkinson et al. (2022) har undersökt. Atkinson et al. (2022, s. 2-3) menar att alkoholreklam påverkar uppfattningen om kvinnors position och hur de betraktas av samhället, där kvinnor vanligtvis kopplas till stereotypa föreställningar om kvinnlighet som promiskuitet och brist på kontroll. Butlers (2006, s. 109) teori belyser hur könsmärkning och stereotypa könsroller får en överordnad position på grund av dess allmänna acceptans och makt i samhället. Genom att beskriva missbrukande kvinnor som "levnadsglada" och "sociala" i media förstärks bilden av dem som oskyldiga offer, vilket kan tolkas som att de inte kan kontrollera sin situation. Det ger ett intryck av att deras missbruk är en följd av omständigheter utanför deras kontroll snarare än ett medvetet val eller ansvar. Detta exemplifierar hur samhällets konstruktion av genus och könsroller påverkar uppfattningen om missbrukande kvinnor, i en tilldelning av könsmärkning.

Sammanfattningsvis framgår det i temat *Könsroller inom missbruk* att det råder skillnader inom vad som betraktas kvinnligt och manligt i relation till droger och alkohol. Könen jämförs i utseende, media och vem som borde knarka.

6. Avslutande diskussion

I detta avsnitt diskuteras hur analysen och resultatet förhåller sig till teorin och tidigare forskning, samt vilka slutsatser vi kan se. Slutligen framförs vad resultatet och analysen har gett för implikationer för socialt arbete som forskning och praktik, samt vad studien har väckt för nya forskningsfrågor.

7.1 Diskussion av resultat

Syftet med denna studie var att undersöka hur kvinnliga missbrukare framställs och diskuteras på internetforumet Flashback. Studien syftade till att synliggöra och belysa individers inställningar gentemot den kvinnliga missbrukaren. Genom att tillämpa en tematisk analys har vi kunnat undersöka diskussionerna kring kvinnliga missbrukare på Flashback. Vi upplever att kvinnliga missbrukare väcker starka känslor och åsikter på forumet. Samtidigt framkommer det också att den kvinnliga missbrukaren är som vilken ”normal” kvinna som helst, dock var dessa åsikter inte dominerande. Vi har haft i åtanke att den anonyma diskussionskulturen på Flashback kan ha bidragit till mer extrema och överdrivna åsikter. Trots denna medvetenhet anser vi att Flashbacks diskussioner formar och omformar samhällets bild av kvinnliga missbrukare. Dessa diskussioner skapar en illusion av missbrukande kvinnor, präglade av egenskaper och attribut som skapats av andra. Flashback kan betraktas som en samhällsspegel, där den kvinnliga missbrukaren kan se sig själv genom andras föreställningar, vilket tystar hennes egen röst och självbild. Genom att tillämpa teorier har vi kunnat besvara våra frågeställningar och uppnått syftet med uppsatsen. Nedan sammanfattar vi varje tema i resultatet, utifrån hur den kvinnliga missbrukaren beskrivs och diskuteras, samt de föreställningar, könsstereotyper och stigmatisering som framkom i relation till kvinnligt missbruk.

I temat *Den missbrukande kvinnan* beskrivs och diskuteras den kvinnliga missbrukaren i ett flertal olika termer och perspektiv. En föreställning var den dubbla standarden som appliceras på kvinnliga missbrukare baserat på deras livsstil och mammamodell. Det framställs en skillnad i bedömningen av alkoholkonsumtion hos en singel kvinna utan barn jämfört med en småbarnsmamma, som riskerar att stämplas som en missbrukare även vid måttlig konsumtion. Tidigare forskning har visat att kvinnor kategoriseras i media utifrån deras

alkoholkonsumtion, vilket kan skapa en dikotomi av goda och dåliga mödrar. En annan föreställning var att missbrukande kvinnor är kopplade till en viss åldersgrupp och att det är svårt att förena droganvändning med att vara en ”snäll, rar hemmafru”, vilket går emot den kvinnliga könsstereotypen. Tidigare forskning har visat att kvinnliga missbrukare möter utmaningar till följd av samhällets normer, vilket kan resultera i bristande självkänsla och skam. Vi har med hjälp av Butlers teori tolkat detta som att kön och identitet skapas, samt upprätthålls genom handlingar, normer och förväntningar i samhället. De båda föreställningarna präglades av nedvärderande stereotyper och förstärkte bilden av den missbrukande kvinnan som avvikande och oönskad, vilket vi utifrån Goffmans teori tolkat som en form av stigma.

I det andra temat *Den missbrukande kvinnan som prostituerad* beskrivs den kvinnliga missbrukaren som prostituerad, med specifika termer, såsom ”hora”. Tidigare forskning har även visat att samhällets syn på den missbrukande kvinnan beskrivs i termer som att vara en ”hora”. Det framkom även en föreställning om att den missbrukande kvinnan behöver finansiera sitt bruk genom sex, vilket även tidigare forskning har visat. Detta har vi utifrån Butlers teori tolkat som att normer och förväntningar kopplade till kön upprätthåller och konstruerar könstillhörigheten genom upprepade sociala handlingar. I temat framkom även att den missbrukande kvinnan som prostituerad borde hålla sitt förflutna hemligt. Tidigare forskning har visat att samhällets reaktion på missbrukare kan orsaka skada om de både är stigmatiserade och socialt exkluderade. Detta har vi utifrån Goffmans teori tolkat som ett misskrediterat stigma, då det uppmanas att hon bör dölja sitt missbruk och prostitution. Den missbrukande kvinnan som prostituerad kan även kopplas till hennes sexualitet. Hon sexualiseras i det tredje temat *Sexualisering av den missbrukande kvinnan* som ett objekt för sexuell tillfredsställelse, där det bara var att ”vifta med pengar”. Vi har utifrån Butlers teori tolkat detta som en attribuering bestående av genusnormer relaterade till kvinnans kön och kropp där det råder en sexualisering. I temat framställs hon även som någon som endast upplever sexuell lust genom drogernas påverkan. I jämförelse med tidigare forskning har det länge funnits tankar om att alkohol kan öka kvinnors sexuella lust, däremot indikerar våra resultat att kvinnor istället kan använda narkotikaklassade läkemedel för att uppnå samma effekt. Med hjälp av Goffmans teori har vi tolkat detta som en form av kategorisering, där kvinnan döms utifrån de egenskaper hon uppvisar. Detta resulterar i förväntningar på hennes beteende och att hon positioneras inom en avvikande kategori.

Diskussioner om den missbrukande kvinnan på Flashback inkluderade även föreställningar om hennes egenskaper och utseende. I det fjärde temat *Utseende och karaktär* framkom en föreställning och könsstereotyp om att den kvinnliga missbrukaren inte längre ägnar samma uppmärksamhet åt smink och kläder som innan missbruket, och att hon avviker från den traditionella kvinnliga stereotypen. Jämfört med tidigare forskning påpekas det att kvinnor i missbruk och behandling inte vanligtvis betraktas som typiska kvinnor, men de beskrivs samtidigt som att de investerar tid på att upprätthålla en ”image”, inklusive att ta hand om sitt utseende. Vi har utifrån Goffmans teori tolkat detta som att den missbrukande kvinnan blir kategoriserad och stigmatiserad när hon inte lever upp till den förväntade kvinnliga normen. En annan föreställning var att kvinnliga missbrukare hamnar i missbruk på grund av receptbelagda mediciner för att hantera vardagen eller för att uppnå en specifik kroppsform. Utifrån Butlers teori har vi tolkat detta som att samhällets uppfattningar om kön påverkar synen på kvinnan och hennes attribut, samtidigt som det bibehåller förväntningar på hennes utseende.

Det framkom även könsroller, i det som anses vara kvinnligt och manligt i relation till missbruk. I det femte temat *Könsroller inom missbruk* existerade bland annat en könsstereotyp om att kvinnan har svårare att hantera alkohol och droger än män. Utifrån Butlers teori har vi tolkat detta som att den kvinnliga missbrukaren bryter mot den regulativa normen om genus och de sociala och kulturella förväntningar som finns kring kvinnligt beteende och alkoholkonsumtion. Det framkom även att långvarigt alkoholmissbruk kan leda till förändringar i kvinnors utseende som uppfattas som mer maskulina. Tidigare forskning har visat att medias porträttering av kvinnligt drickande sammankopplas med ett manligt sammanhang och beteende, och att detta skapar en kvinnlig maskulinitet. Detta har vi utifrån Goffmans teori tolkat som att det existerar normer om hur kvinnor bör se ut och bete sig, där en avvikelse från dessa normer kan leda till stigmatisering.

Det fanns även en könsstereotyp om att missbrukande kvinnor försöker efterlikna männen och att det endast är män som kan knarka. Vi har utifrån Goffman tolkat detta som att den kvinnliga missbrukaren kategoriseras och särskiljs i en form av oönskade egenskaper där hon inte anses kunna konsumera droger på samma sätt som män. Denna syn förstärktes även i hur media skildrar missbrukande män jämfört med kvinnor. I enlighet med vårt resultat och tidigare forskning framställs kvinnor vanligtvis som individer utan kontroll över sin situation. Dock har tidigare forskning visat hur sociala medier kan främja och skapa en känsla av

”empowerment” för kvinnor, genom att exempelvis visa kvinnor i njutbara situationer. Detta mönster kunde vi inte observera i våra resultat.

Sammanfattningsvis kan vi utifrån resultaten dra slutsatsen att samhällets normer och förväntningar formar och upprätthåller negativa föreställningar och könsstereotyper kring kvinnliga missbrukare. Det framträdde distinkta skillnader av den kvinnliga missbrukaren i jämförelse med det manliga könet och den stereotypa kvinnan. Den missbrukande kvinnans beteende och utseende är inte i enlighet med förväntningarna som finns gentemot det kvinnliga könet. Stigmatiseringen av den missbrukande kvinnan uttrycktes och manifesterades genomgående där hon nedvärderades i en form av kategorisering och stämpling. Detta leder oss till det som vi presenterade i vår problemformulering, att synen på missbruk skiljer sig åt beroende på kön. Dessutom visar våra resultat att strikta traditionella normer kring kvinnors drog- och alkoholkonsumtion fortfarande består, där det bland annat finns en låg acceptans av kvinnors drickande. Det blir tydligt att oavsett sammanhang eller omständighet, placeras den kvinnliga missbrukaren i en lägre samhällsnivå jämfört med det motsatta könet.

7.2 Implikationer för socialt arbete som forskning och praktik

Resultaten av studien belyser de föreställningar och könsstereotyper som omgärdar kvinnliga missbrukare på Flashback. Dessa föreställningar och könsstereotyper är problematiska av flera skäl. Det kan leda till att kvinnor stigmatiseras alltmer i samhället. När kvinnor inte lever upp till den traditionella bilden av en ”idealkvinna” som ansvarstagande, vårdande och återhållsam, riskerar de att bli föremål för negativa stereotyper och fördomar. Det finns dessutom redan befintliga föreställningar och könsstereotyper mot kvinnliga missbrukare inom missbruksvården. Andersson och Persdotter (2023), samt Mattsson (2005) har i sin studie visat att personal inom vården kan ha svårt att se bortom stereotyperna och erbjuda adekvat och icke-dömande vård till kvinnliga missbrukare. Detta menar vi kan leda till att kvinnor undviker att söka vård för sitt missbruk av rädsla för att bli stigmatiserade eller inte tas på allvar av vården. Dessutom diskuterar nyhetsartiklar i dagens nutid om kvinnligt drickande på ett sätt att det inte är feminint, såsom *Nu dricker kvinnor lika mycket som män* (Dagensps 15 april 2024). Med tanke på dessa problem är det betydelsefullt att synliggöra och uppmärksamma de föreställningar, könsstereotyper och stigmatisering som råder på

Flashback kring kvinnliga missbrukare. Det krävs ett aktivt arbete för att bekämpa dessa föreställningar och skapa en miljö där kvinnor med missbruk kan få ett rättvist bemötande i samhället.

Vi konstaterade att det finns kunskapsluckor i forskning kring könsstereotypa föreställningar gällande missbruk (Hagman 2021). För att forska vidare inom detta område hade det varit av relevans att undersöka politiska yttranden kring kvinnliga missbrukare i relation till manliga missbrukare. Anledningen till detta är för att utifrån ett samhällsperspektiv belysa den missbrukande kvinnans position i samhället utifrån den politiska inverkan.

Referenslista

Abrahamson, M. & Heimdahl, K. (2012) Kvinnor dricker för att de mår dåligt – män dricker för att de är män. I: Jessica Storbjörk (red) *Samhället, alkoholen och drogerna: politik, konstruktioner och dilemman*. Stockholm: Stockholms universitets förlag.

Andersson, M. & Persdotter, B. (2023) *Ojämsställdhet i socialtjänsten- en kunskapsöversikt*. Stockholm: Sveriges kommuner och Regioner.

Atkinson, A.M., Meadows, B.R., Emslie, C., Lyons, A. & Sumnall, H.R. (2022) ‘Pretty in Pink’ and ‘Girl Power’: An analysis of the targeting and representation of women in alcohol brand marketing on Facebook and Instagram. *International Journal of Drug Policy*, 101, 103547. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2021.103547>

Bernhardsson, J. (2014) *Normalitetens gränser: en fokusgruppstudie om alkoholkultur(er), genus- och åldersskapande*. Stockholm: Universitetsservice AB.

Bogren, A. (2011) Gender and alcohol: the Swedish press debate. *Journal of Gender Studies*, 20(2), pp. 155- 169. Doi: <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1080/09589236.2011.565196>

Bogren, A. & Månsson, E. (2014) Health risk, and pleasure: The formation of gendered discourses on women's alcohol consumption. *Addiction Research and Theory*, 22(1), pp. 27–36. Doi: 10.3109/16066359.2012.737874

Boréus, A. (2022) Texter i vardag och samhälle. I: Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Braun, V., & Clarke, V. (2006) *Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology*, 3(2), pp. 77-101. Doi: <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Bryman, A. (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Butler, J. (2006) *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

Butler, J. (2007) *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos.

Connell, R. & Pearse, R. (2015) *Om genus*. Göteborg: Daidalos.

Eldén, S. (2020) *Forskningsetik: Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur.

Flashback Forum (2024) *Om Flashback*. <https://www.flashback.org/kontakt> [Hämtad 2024-03-28].

Flashback Forum (2024) *Regler*. <https://www.flashback.org/regler> [Hämtad- 2024-03-28]

Gavriel-Fried, B., Peled, E., & Ajzenstadt, M. (2015) Normative identity construction among women diagnosed with a gambling disorder. *American Journal of Orthopsychiatry*, 85(2), pp. 159–169. Doi: <https://doi.org/10.1037/ort0000047>

Goffman, E. (2011) *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Norstedt.

Hagman, K. (2021) *Alkohol och könsnormer - en konflikt mellan olika ideal*. Stockholm: IQ.

Holmberg, C. (2000) *Aspekter av kvinnosynen i missbruksbehandling - Empiriska exempel och teoretiska funderingar*, Sköndalsinstitutets arbetsrapportserie nr 14, Ersta Sköndals Högskola. Stockholm: Erlanders Gotab.

Instagram (2024) *Användarvillkor*. <https://help.instagram.com/581066165581870> [Hämtad 2024-04-01].

Internetstiftelsen (2023) *Svenskarna och internet*. Stockholm: Internetstiftelsen.

Johansson, T. & Herz, M. (2016) Mötets många ansikten — när professionella möter klienter. I: Meeuwisse, A., Swärd, H., Sunesson, S., Knutagård, M. (red.) *Socialt arbete- en grundbok*. 3. uppl. Stockholm: Natur & kultur.

Justesen, L. & Mik-Meyer, N. (2012) *Kvalitativa metoder: Från vetenskapsteori till praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Jämställdhetsmyndigheten (2021) *Information om våldsutsatthet*.

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/information-om-valdsutsatthet/>

[Hämtad 2024- 04- 01].

Karlgren, T. (2024) *Nu dricker kvinnor lika mycket som män*. Dagensps.se

<https://www.dagensps.se/weekend/halsa/nu-dricker-kvinnor-lika-mycket-som-man/> [Hämtad

2024- 04- 12].

Labaš, D.S. (2016) Alcohol use: social aspect, gender differences and stigmatization.

Alcoholism and Psychiatry Research, 52(1), pp. 51-64.

Lalander, P. (2001) *Hela världen är din. En bok om nya heroinister*. Lund: Studentlitteratur.

Lander, I. (2003) *Den flygande maran – En studie om åtta narkotikabrukande kvinnor i Stockholm*, Avhandlingsserie nr. 11. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Link, B.G. & Phelan, J.C. (2001) Conceptualizing Stigma. *Annual Review of Sociology*,

27(1):363-385. Doi: <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.27.1.363>

Mattsson, T. (2015) *Intersektionalitet i socialt arbete, teori, reflektion och praxis*. 2. uppl.

Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Mattsson, T. (2005) *I viljan att göra det normala - en kritisk studie av genusperspektivet i missbrukarvården*. Malmö: Égalité.

McGinty, E.E , Goldman, H.H, Pescosolido, B. och. Barry, C.L. (2014) Portraying mental illness and drug addiction as treatable health conditions: Effects of a randomized experiment on stigma and discrimination. *Social Science & Medicine*, 126, pp. 73– 85. Doi:

<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.12.010>

Nyrén, I.B. (1995) *Normbrottet- Det kvinnliga perspektivet i missbruksvården*. Stockholm: Forsknings- och utvecklingsbyrån, Stockholms socialtjänst.

Padgett, D. (2008) *Qualitative methods in social work research*. 2. ed. Los Angeles, California: Sage Publications.

Repstad, P. (2007) *Närhet och distans: kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Socialstyrelsen (2011) *Skylla sig själv?- Utbildningsmaterial om våld mot kvinnor med missbruks- eller beroendeproblem*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Sohlberg, P. & Sohlberg, B. (2019) *Kunskapens former: vetenskapsteori, forskningsmetod och forskningsetik*. 4. uppl. Stockholm: Liber.

Stevens, S. J., Andrade, Rosi. A.C. & Ruiz, Bridget S. (2009) Women and Substance Abuse: Gender, Age, and Cultural Considerations. *Journal of Ethnicity in Substance Abuse*, 8, pp. 341–358. Doi: 10.1080/15332640903110542

Svensson, B. (2003) *Knarkare och plitar: tvångsvården inifrån*. Stockholm: Carlsson bokförlag.

Trulsson, K. (2016) Kvinnoidentitet och missbruksbehandling. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 7(1-2). Doi: <https://doi.org/10.3384/svt.2000.7.1-2.2823>

Trulsson, K. (1993) *Kvinnorummet – vision, verklighet, vardag*, Stockholm, Kvinnoforum Utbildning.

World Economic Forum (2023) *Global Gender Gap Report*. Geneva: World Economic Forum.

Bilaga I - Diskussionstrådar från Flashback

Trådnamn	År
Missbruk på FKK? (C5) & (C9)	Från 2014- 2015
Tjejer, ni som tar droger håller ni er fräscha? (C12) & (C13)	Från 2013- 2013
Tjejer som tar tjack (C10)	Från 2004- 2017
Varför är kriminella och missbrukande kvinnor mer attraktiva	Från 2022- 2022
Min tjej är alkoholist och aggressiv	Från 2014- 2014
Min kvinna kan inte hantera alkohol (C17)	Från 2014- 2014
Svenska tjejers enda intresse/ hobby= dricka bubbel eller vin (C2) & (C15)	Från 2020- 2020
Den ultimata tråden där vi reder ut varför missbrukare får tjejer	Från 2019- 2019
Kvinnliga högfungerande narkomaner? (C4)	Från 2018- 2018
Hur vanligt är det att tjejer mellan typ 20 och 40 har missbruksproblem? (C1)	Från 2022- 2022
Tjejkompis går på heroin och är gravid, hur ingripa om alls?	Från 2011- 2015
Jag behöver en HVB- tjej (C11)	Från 2018- 2018
f.d missbrukare och prostituerade, ska jag berätta? (C7) & (C8)	Från 2015- 2015
Här knarkar unga tjejer helt öppet [Var finns dom?/Mod] (C3)	Från 2011- 2011
Flickvän sen drygt ett år missbrukar	Från 2020- 2022
Mest manliga/ kvinnliga drogerna	Från 2024- 2024
Totalt: 16 trådar	

Bilaga II - Diskussionstrådar (inlägg) via avancerad sökning på Flashback

Trådnamn	År
Blir hemlös snart, hur ska jag överleva	Från 2015- 2015
Skulle ni kunna tänka er låta en hemlös bo hos dig	Från 2018- 2019
Vägen till heroin	Från 2015- 2018
Lillemor Östlin, ”Hinsehäxan”; skvaller, personlighetsprofil, trovärdighet? (C14)	Från 2019- 2020
Horar alkiskärringar för att få pengar till sprit? (C6)	Från 2019- 2019
Tobias har kämpat för sin son i 3 år mot socialtjänsten	Från 2015- 2022
Ex- skådespelerska misstänkt för rån (Paula Nielsen)	Från 2021- 2021
Mordförsök på man, två kvinnor gripna, Årsta, Stockholm, 2017- 11- 10	Från 2017- 2017
Misstänkt vållande till annans död (treårig flicka) Norrköping 2020-01-30, två gripna. Mamman dömd till fängelse	Från 2020- 2024
Uppdrag granskning- ”vem ska rädda Sanne?” (C16)	Från 2018- 2024
Är utvecklingsstörda ok föräldrar?	Från 2015- 2015
Våldtäktsfrågan	Från 2018- 2019
Mord-/ dråpförsök Sundsvall	Från 2016- 2017
Hemmafruar lyckligare än övriga kvinnor!	Från 2016- 2016
Något för Svenska Män att ta efter?	Från 2015- 2015
Var Lotta Gröning och Lena Mellin stenade i kvällens Aktuellt? (C18)	Från 2016- 2016
säga till nån som aldrig tar åt sig?	Från 2015- 2015
Helen Andersson, 22 från Mariestad-försvunnen sen 1992 (C19)	Från 2007- 2024

Totalt: 18 trådar	
--------------------------	--